

Täysistunto

Torstai 13.2.2020 klo 16.00—18.47

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.47.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.00—18.47).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Katri Kulmuni
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
opetusministeri Li Andersson
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys valtiosihteereiden ja erityisavustajien määrästä (Mauri Peltokangas ps)

Suullinen kysymys SKT 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas.

Keskustelu

16.01 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallitus käyttää tuplasti enemmän rahaa pääosin kavereidensa palkkaamiseen valtiosihteereiksi ja erityisavustajiksi kuin vuonna 2018. Vuonna 2018 kyseisten tehtävien täyttämiseen kului 6 miljoonaa euroa ja heitä oli yhteensä 46. Tänä vuonna tovereiden palkkaamiseen käytetään 11,5 miljoonaa euroa nuppiluvun kasvaessa yhteensä 80:een. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Pääministeri Rinteen aikana perusteluna oli, että Suomen EU-puheenjohtajakausi vaatii apukäsiä. Hyvä hallitus, se kausi meni jo ja niin meni myös Rinne. Nykyinen pääministeri Marin kyllä muutti avustajien määrää — ylöspäin. [Leena Meri: Aivan!] Kuten totesin, toveriavustajien menot ovat vuoden aikana käytännössä tuplaantuneet, samalla verotus kovenee ja pennoillaan tupaa lämmittävä mummo miettii, kuka tuplaisi hänen pienen eläkkeensä. Arvoisa hallitus: näettekö te edes häivähdyksen moraalista ristiriitaa rahankäytössänne?

16.02 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tämä hallitus tekee politiikkaa, joka on tavallisten ihmisten näkökulmasta, tavallisten ihmisten arjen näkökulmasta oikeudenmukaista ja sosiaalisesti [Perussuomalaisten ryhmästä: Tuhoisaa! — Vilhelm Junnila: Harvojen ja valittujen!] parempaa kuin ehkä viime kausilla on ollut mahdollista. Me muun muassa olemme tuoneet nyt eduskunnalle esityksen 0,7:n hoitajamitoituksesta [Sari Sarkomaa: Tälle vuodelle 5 miljoonaa euroa hoitajamitoitukseen!] meidän ikäihmistemme hoitoon. Me olemme purkaneet aktiivimallin, palauttaneet subjektiivisen päivähoito-oikeuden kaikille lapsille yhdenvertaisesti. [Timo Heinonen: Vastatkaa kysymykseen!] Me olemme korottaneet pienimpiä eläkkeitä ja [Sebastian Tynkkynen: Kyse oli avustajista!] tehneet monia parannuksia tavallisten ihmisten, suomalaisten arkeen. Itse kyllä uskon, että ihmiset katsovat enemmän niitä hallituksen tekoja ja päätöksiä, eivätkä ehkä ihan samalla lailla kuin iltapäivälehdet tapaavat kirjoittaa hallituksen avustajien määrästä niinkään keskity näihin asioihin, vaan niihin asioihin, jotka oikeasti koskettavat [Ville Tavio: Syytätkö mediaa? — Jussi Halla-aho: Jahtaa-ko media?] ihmisten elämää, jotka näkyvät heidän arjessaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys veronmaksajien rahasta. Hallitus ei tunnu ymmärtävän sitä. Samaan aikaan, kun maksatte ökypalkkoja kavereillenne, myytte valtion omaisuutta, otatte lisää velkaa ja kiristätte verotusta. [Olli Immonen: Se on tosiasia!] EU-puheenjohtajuuskauden lisäksi — joka muuten meni jo — olette perustelleet jäätävää avustajien määrää myös poliittisen työn onnistumisella ja valmistelun tason parantamisella. Politikointi on kieltämättä lisääntynyt — onnittelut siitä. Kokemuksemme kuitenkin sanoo, että valmistelu on kuralla edelleen. Annan esimerkin: Ministeri Ohisalo sanoi hakevansa taakanjaon kautta turvapaikanhakijoita Kreikasta. Heti perään keskustasta sanottiin, ettei tällaisesta ole ollut puhetta. [Sanna An-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

tikainen: Oho!] Mutta ilmeisesti se on kuitenkin heille ok. Timanttista valmistelua. Avustajat eivät näemmä ainakaan osaa kommunikoida. Arvoisa hallitus: aiotteko vähentää selvästi vain politikointia lisääviä avustajia ja parantaa poliittista valmistelua?

16.04 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasitte EU-puheenjohtajuuskauteen, jonka Suomi hoiti erittäin [Perussuomalaisten ryhmästä: Huonosti!] onnistuneesti. Voin ilokseni myös kertoa sen, että EU-puheenjohtajuuskautemme kustannukset alittuivat merkittävästi arvioidusta, jopa 26,3 miljoonaa euroa säästimme EU-puheenjohtajuuskaudella, kun hoidimme järjestelyt niin hyvin ja kaikki tapaamiset, kokoukset niin hyvin kuin mahdollista. Itse asiassa EU-puheenjohtajuuskaudella emme esimerkiksi antaneet lahjoja eri maiden päämiehille, vaan käytimme näitä varoja siihen, että kompensoimme päästöjä, kun ihmiset matkustavat ja joutuvat matkustamaan paikasta toiseen. Eli EU-puheenjohtajuuskausi on kyllä kaikilla mittareilla saavuttanut ne tavoitteet, mitä sille on asetettu, ja alittanut myös budjetin. Hyvä joskus näinkin päin.

Mitä tulee avustajiin, niin on aivan selvää, että hallitus tarvitsee avuksensa, työnsä avuksi ministerit tarvitsevat avustajia. Näin on ihan jokaisessa maassa, ja pidän kyllä hieman populistisena sitä keskustelua, mikä Suomessa on näiden avustajien osalta noussut.

16.06 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rinteen ja Marinin hallituksia on arvosteltu syystäkin valtiosihteereiden ja erityisavustajien määrästä. Merkille pantavaa on myös avustajakunnan kasvattaminen pääministerivaihdon yhteydessä.

Myös valittujen henkilöiden pätevyys ja kokemus ovat saaneet osakseen epäilystä. Ministeriössä lainvalmistelutyö lepää pitkälti virkamiesten hartioilla. Erityisavustajan perehdyttäminen vie myös virkamiesten työaika. On myös ymmärrettävää, että suomalaisia ärsyttää hallituksen käsistä karannut avustajabudjetti, aivan kuten edustaja Peltokangas toteasi.

Aiemmat hallitukset ovat selvinneet huomattavasti pienemmällä avustaja-armeijalla. Suomen EU-puheenjohtajakausi on ohi, joten silläkään ei voi perustella avustajien määrää. Kysynkin nyt asianomaiselta ministeriltä: mitkä ovat ne konkreettiset saavutukset, jotka olisivat jääneet saavuttamatta ilman näin valtavaa valtiosihteerien ja erityisavustajien määrää? Nyt käytännön esimerkkejä siitä tiskiinkin, arvon ministeri, niin että tavalliset veronmaksajat voisivat ymmärtää, mitä hyötyä on [Puhemies koputtaa] kalliista avustajakunnasta. [Puhemies: Aika! — Vilhelm Junnila: Ei mitään! — Leena Meri: Nyt konkretiaa!]

16.07 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysitte konkreettista esimerkkiä. Voin sellaisen antaa, ja se on asia, josta tälläkin viikolla ollaan tässä salissa käyty keskustelua. Olemme antaneet eduskunnalle esityksen 0,7:n hoitajamitoituksesta, joka on erittäin tärkeä, tarpeellinen uudistus [Oikealta: Tunnin työ!] tässä yhteiskunnassa, niin että meidän ikäihmisemme tulevat ihmisarvoisella tavalla hoidetuiksi.

On kuitenkin käynyt ilmi, kuten hyvin myös tiedämme, että tähän ei olla osattu varata hallitusohjelmaneuvoittelussa riittävästi resursseja, ja sen vuoksi tammikuussa olemme käyttäneet tuntikaupalla aikaa tämän kokonaisuuden arviointiin. [Sari Sarkomaa: Leikkauslistojen tekemiseen!] Meillä ovat niin ministerien talouspoliittiset erityisavustajat kuin ryhmärit olleet tekemässä työtä, etsimässä kompromissia, [Paavo Arhinmäki: Kokoomus vastustaa 0,7:ää!] ja yhdessä olemme neuvotelleet siitä, että saamme uskottavasti kehyksen sisältä löydettyä tämän hoitajamitoitukseen vaadittavan rahoituksen, ja olemme löytä-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

neet sen. [Kalle Jokinen: Ette ole!] Voin sanoa, että tähän työhön, mikä esimerkiksi tämän kokonaisuuden perkaamiseen on mennyt, ja siihen työhön, mitä olemme yhdessä hallituspuolueiden kanssa tehneet, on kulunut [Puhemies koputtaa] aikaa, siihen on kulunut resursseja, ja on ollut erittäin hyvä, että meillä on ollut osaavia, [Puhemies: Aika!] päteviä ihmisiä tässä kokonaisuudessa mukana. [Olli Immonen: Kavereita!]

16.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrämme, että tämä hallitus tarvitsee paljon avustajia. 0,7:n hoitajamitoitus on tervetullut, mutta teidän avustajamitoituksenne on 4,3.

Te veitte, arvoisa hallitus, myös poliittiset virkanimitykset aivan uudelle tasolle sisäministeriön kohdalla. Ei poliittinen tausta saa tietenkään olla este valinnalle, mutta ei poliittisen taustan pidä olla myöskään tärkein pätevyyskriteeri. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Nyt teillä, arvoisa hallitus, on pöydällä ehkä maamme yhden tärkeimmän virkamiehen, valtiovarainministeriön ykkösvirkamiehen, kansliapäällikön, valinta. Siellä on erinomaisia hakijoita, Suomen Pankin neuvonantajaa, VM:n korkeita virkamiehiä. Nyt kysyn teiltä, arvoisa valtiovarainministeri Kulmuni: Oletteko te pyytäneet oikeuskansleria selvittämään, voisitteko te avata tämän haun uudestaan, [Erkki Tuomioja: Miten tämä liittyy esitettyyn kysymykseen?] niin että siihen voitaisiin valita keskustalainen tai mielellään sosiaalidemokraatti tai muuten sopiva henkilö? [Puhemies: Aika! — Antti Kurvinen: Joku muukin kuin kokoomuslainen!] Oletteko pyytäneet oikeuskanslerilta tällaista selvitystä?

16.09 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Heinoselle kysymyksestä. Valtiovarainministeriön kansliapäällikön tehtävä on todellakin ollut auki. Määräaikaan mennessä siihen tuli hakemuksia, ja näistä hakijoista olen haastatellut kaikki viisi pätevää. Prosessi on edelleen kesken, hakua ei avata, ja kyllä, olen myös oikeuskanslerin kanssa konsultoinut ja käynyt keskustelua siitä, että prosessi menee juridisesti oikein. [Timo Heinonen: Estikö hän avaamisen?]

16.10 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kysymykseen sain aikaisemmin myös lehdistölle vastata. Kysehän on siitä, että tässä todella on kyseessä yksi Suomen vaikutusvaltaisimmista ja merkittävimmistä virkamiestehtävistä, joita meillä on, ja itse asiassa verrattain vähän tuli hakemuksia tähän tehtävään, kuusi kappaletta, joista nyt viisi on haastateltu.

Jos katsotaan hakemusten määriä esimerkiksi muihin kansliapäällikköpaikkoihin, ne ovat moninkertaiset, kymmeniä hakijoita, ja tähän vain kuusi. Tämä on yksi syy, minkä takia on selvitetty sitä, voisiko tätä hakua jatkaa, voisiko sitä avata uudestaan, niin että saisimme enemmän hakijoita, mutta kun olemme saaneet tästä asiasta myös oikeuskanslerilta selvitystä, olemme valtiovarainministeri Kulmunin kanssa yhdessä, yksituumaisesti todenneet tänä vuonna, että tätä hakua ei jatketa vaan näiden hakijoiden joukosta paras ehdokas valitaan. [Paavo Arhinmäki: Paras ehdokas ei kelpaa Heinoselle!]

16.11 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avustajia ilman muuta tarvitaan, jotta hallituksessa ministerit voivat keskittyä olennaisiin tehtäviin, mutta toisaalta, jos me katsomme sitä, mikä määrä on kohtuullista: itse toimin edellisessä hallituksessa viiden ministerin valtiosihteerinä, nyt tässä hallituksessa lähes jokaisella mi-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

nisterillä on oma valtiosihteeri ja merkittävä määrä avustajia. [Paavo Arhinmäki: Ei ole jokaisella!] Tämä on jollain tavalla suhteeton määrä, ja haastaisin hallitusta siinä kohtuulliseen määrään.

Tähän yhdistettynä edustaja Heinosen kysymys siitä, että jos ylimmän johdon valinnat myöskin politisoituvat erittäin voimakkaasti, niin se on huolestuttava kehitys. Kysynkin hallitukselta: tunnistatteko te [Antti Kurvisen välihuuto] sen merkityksen, mikä on tällaisilla kriittisillä virkamiehillä, jotka pystyvät sparraamaan, rohkeasti haastamaan, tuomaan asiantuntemusta koko hallitukseen ja vähän laajemmankin näkökulman puolesta, ei aina pelkästään puoluepoliittisesti?

16.12 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä arvostan kyllä erittäin korkealle ja erittäin suuresti suomalaisten virkamiesten ammattitaitoa. Itsellenikin on kokemusta niin kuntapuolella virkamiesten kanssa työskentelystä kuin sitten täällä valtionhallinnossa, niin liikenne- ja viestintäministeriössä kuin nyt valtioneuvoston kansliassa ja tietenkin muutenkin, ja arvostan todella korkealle sitä työtä, mitä meidän erittäin hyvät, pätevät virkamiehet tekevät.

Mitä sitten tulee valtiosihteereiden tai avustajien määriin, niin olemme kertoneet jo aiemmin, että tämän hallituskauden kuluessa avustajien määrää kokonaisuudessaan arvioidaan, [Ben Zyskowitz: Vieläkö lisätään? — Paavo Arhinmäki: No jos on tarvetta!] mutta kun puhutaan valtiosihteereistä, niin mielestäni yksi näkökohta, mikä on hyvä myös huomioida, on se, että valtiosihteeri voi esimerkiksi sijaistaa ministeriä neuvostojen kokouksissa EU:ssa toisin kuin erityisavustajat, eli kun meillä ei ole varaministerijärjestelmää — joissakin maissa tällainenkin on, [Välihuutoja] Suomessa ei ole — niin meillä itse asiassa valtiosihteerit voivat toimia tarvittaessa ministerin sijaisena esimerkiksi juuri Euroopan kokouksissa. [Vilhelm Junnila: Lomaako te pidätte?]

16.13 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden valtiosihteereitten toimenkuva on jäänyt monella tapaa epäselväksi. [Kimmo Kiljunen: No se kerrottiin!] Tällä hallituksellahan on 15 poliittista valtiosihteeriä, kun edellinen hallitus pärjäsi neljällä, [Vasemmalta: Ei pärjännyt! — Välihuutoja] ja muun muassa tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja eduskunnan puhemies Matti Vanhanen ovat ottaneet kantaa näihin valtiosihteereitten määriin ja myöskin heidän asemaansa, ja samoin Sitrassa on pohdittu valtiosihteereitten tehtävänkuvaa.

OECD on hallinnon maa-arvioinnissa jo vuonna 2000 todennut, että tämä suomalainen järjestelmä valtiosihteereitten asemasta on omalla tavallaan epäselvä, ja suosittelut myöskin sen selkeyttämistä. Olisin kysynyt hallitukselta: onko teillä tarkoitus jollakin tavalla nyt selventää tätä valtiosihteereitten asemaa ja myöskin heidän tehtävänkuvansa tämän vaalikauden aikana, ja tuleeko hallitus sitten kenties vähentämään näitten poliittisten valtiosihteereitten määrää? Samassa yhteydessä kysyisin vielä: pitääkö paikkansa, että nämä poliittiset avustajat [Puhemies koputtaa] maksavat puolueveroa puolueelleen, jota kautta kerryttävät sitten myöskin mahdollisesti [Puhemies: Aika!] vaalikassaa näille puolueille? [Ben Zyskowitz: Oi!]

16.14 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla ei kyllä ole tietoa tästä jälkimmäisestä asiasta, minkä esititte. [Juho Eerola: Olisiko jollain avustajalla?] En tiedä, onko jollakin puolueella tällainen käytäntö. Minulla ei ainakaan ole

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

tällaisesta tietoa, enkä ole tällaista kuullut, että virkatehtävistä tai työtehtävistä varsinaisesti maksettaisiin puolueille jonkunnäköistä puolueveroa. Totta kai kansanedustajat varmasti tässä salissa maksavat myös puolueillensa puolueveroa. Voin kertoa, että esimerkiksi sosiaalidemokraattien kansanedustajat maksavat piireihinsä puolueveroa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on eri asia!] taisi olla ainakin Pirkanmaan osalta 700 euroa vuodessa, mitä maksamme sinne. Me olemme poliittisia toimijoita, ja silloin maksamme omasta pussittamme tämän. Ei siitä jyvitetä valtiolta mitään rahoja puolueelle tätä kautta, vaan itse me sen vapaaehtoisesti maksamme omasta palkastamme. Ei tässä palkassa mitään sellaista liästä ole.

16.15 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta on perusteltua kritisoida runsaasta avustajamäärästä. Se voi tuntua teistä pieneltä asialta, mutta kun ajatellaan ihmisten palveluja ja niitten tarjoajia, niin esimerkiksi 5 miljoonalla, mikä on erotus edellisen vaalikauden hallituksen sisältämään avustajamäärään, saataisiin yli sata sairaanhoitajaa ja lähihoitajia huomattavasti enemmän. Samoin eilen käsiteltiin sosiaalihuoltolain muutosta, jossa te olette ottamassa terveystutkimuksesta, yliopistotasoisesta terveystutkimuksesta leikkaamassa 4 miljoonaa euroa. Eikö ole tärkeää tutkia syöpää, viedä syövänhoidon kehitystä eteenpäin, muun muassa? Jos tämä hallitus ei ole valmis satsaamaan meidän tutkijoihin ja meidän korkeatasoiseen lääketieteelliseen tutkimukseen, niin kyllä me aika nopeasti tulemme matalalle täältä ja emme pysy kehityksen kärjessä.

16.16 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä alkaa menemään tässä salissa aika paksuksi tämä keskustelu avustajista. [Oikealta: Hävettääkö?] Tämä hallitus on lisännyt osaamisen, koulutuksen, sivistyksen ja tutkimuksen määrärahoja sadoilla miljoonilla euroilla. Tämä hallitus on omassa budjetissansa panostanut koulutukseen, osaamiseen ja tutkimukseen pitkästä ajasta. Suomessa on leikattu koulutuksesta viimeiset hallituskaudet. Tämä hallitus on suunnan kääntänyt ja hallitusohjelmassaan sen linjan ottanut, että me haluamme panostaa suomalaiseen osaamiseen, suomalaiseen koulutukseen ja suomalaiseen tutkimukseen, ja pidämme tätä erittäin suurena arvossa. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei näy tekoja!] Se, että tehdään tämänkaltaisia yhtäläisyysmerkkejä, minun mielestäni kyllä kertoo enemmän kysyjästä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ne ovat valintoja!]

16.17 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onhan tämä hiukan erikoista, kun kuuntelee edustaja Heinosen puheenvuoroa, että valitaan kuka valitaan, kunhan kokoomuslainen valitaan. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Eihän sitä voi ymmärtää, että tällaisella härskillä puheenvuorolla tässä salissa... Toivon, että pääministeri vastaa siihen, että eikö niin ole, että pätevin valitaan tehtävään, oli puoluekanta mikä tahansa. [Paavo Arhinmäki: Kokoomuslainen ei ole aina pätevin!]

Sinänsä oppositio nostaa erittäin tärkeän ajatuksen siitä, että millä huolehditaan toisaalta hallituksen ja toisaalta opposition valmistelun suhteesta. Tässähän nyt on myönnettävä, että hallituksella on suurempi voima valmistelussa kuin oppositiolla. [Eduskunnasta: Ja ero on kasvanut!] Millä pystytään huolehtimaan siitä, että myös oppositio saa painoarvoa ja apua valmisteluunsa, jotta myös oppositiossa nostetut asiat ovat hyvin valmisteltuja ja perehdyttyjä, eivätkä ne ole tällaisia kuin edustaja Heinosen esittämät syytökset? [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

16.18 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin se on. Meillä on monia paikkoja tällä hallituskaudella virkamiespuolella auki. On kansliapäällikköpaikkoja auki ja on monia muitakin virkapaikkoja auki. Kyllä näissä aina, totta kai, menetellään sillä tavalla, että pätevät ihmiset tulevat valituksi ja prosessuaalisesti menettelyt ovat moitteettomat. Sen vuoksi myös esimerkiksi oikeuskanslerin kanssa käydään vuoropuhelua, että varmasti kaikki menee sääntöjen ja kirjojen ja kansien mukaan oikein. Tämä on, totta kai, tärkeää. Mutta se on juuri näin, että ei hallitus tietenkään automaattisesti valitse esimerkiksi kokoomuslaisia toimijoita joillekin paikoille. [Vilhelm Junnila: Toveri tai kepuli!] Varmasti näin ehkä kokoomuksen valta-aikana on sitten toimittukin. Itse haluan uskoa siihen, että meidän osaavat ministerit esittelevät pätevimmät hakijat niille paikoille, jotka ovat auki.

Mitä tulee tähän kysymykseen myös opposition resursseista, niin tällä hallituskaudellaan puoluetukea on nostettu, [Puhemies koputtaa] ja tiedämme, että siitäkin saa isoja uutisotsikoita aikaiseksi, mutta se on sellainen tuen muoto, joka myös oppositiopuolueisiin kohdistuu ja varmistaa sen, että demokratiassa voivat puolueet toimia mahdollisimman hyvin ja täällä oppositio myös hallitusta haastaa. [Paavo Arhinmäki: Kokoomus on niin totunut poliittisiin virkanimityksiin itsensä kohdalla, että olettaa muidenkin toimivan niin!]

16.20 **Hilkka Kemppe** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avustajamäärä ei varmasti ole pienimmästä päästä, mutta ei ole kyllä ongelmienkaan määrä. Olen ihmetelty useaan otteeseen, kun täällä salissa on kuitenkin ennen minua edistetty jo 15 vuotta soteuudistusta, pyritty kymmenen vuotta viemään perhevapaaudistusta maaliin ja puhuttu yli hallituskauden verran hoitajamitoituksen edistämisestä, ja nyt, hyvät ystävät, nämä asiat menevät eteenpäin. Hallitus on vihdoinkin päässyt eteenpäin perhevapaaudistuksen kanssa, joka on erinomainen luonteeltaan. Hallitus on myös edistänyt hoitajamitoitusta, josta olemme käyneet laajan keskustelun. Ja sote-uudistus: tänään julkaistu kuntaraportti kertoo, että sote-uudistus, jos joku, on tässä talossa tärkeä, [Arja Juvonen: Mitä te kysytte?] ja joka ikinen tässä talossa ja eduskunnassa istuva tietää, että vaatii kovaa keskustelua ja taustatyötä, jotta saamme vietyä soten maaliin — tällä hallituskaudella ja tämän vuosikymmenen alussa. [Puhemies: Kysymys! — Perussuomalaisen ryhmästä: Kysymys! — Sari Sarkomaa: Kysymys on, milloin sote-uudistus tulee eduskuntaan!] Toivon, että ministeri avaisi hieman tätä sote-uudistuksen tilannetta ja tarvetta myös valmistelun osalta, että miten saamme sote-uudistusta [Puhemies koputtaa] vietyä voimallisesti maaliin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tässä en huomannut kysymystä nyt laisinkaan. — Pääministeri.

16.21 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru, joka vastaa sote-uudistuksen valmistelusta, ei valitettavasti tänään ole paikalla — hän on Brysselissä käsittelemässä EU:n terveysministerien kanssa tätä koronaviruksen tilannetta. Hän on siellä keskusteluissa, mutta voin toki todeta, että itsekin viimeksi eilen olen käynyt sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön virkamiesten kanssa ja myös valtiosihteerin kanssa läpi tätä tilannetta, missä vaiheessa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus menee. Haluamme totta kai, että tämä saadaan pikaisesti ja huolellisesti valmisteltua niin, että eduskunta tämän esityksen saa käsiteltäväksensä, ja sitten, että se valmistelu on myös huolellinen, niin että emme esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

törmäisi perustuslakiongelmiin, joiden kanssa olemme valitettavasti olleet tekemisissä aiemmilla hallituskausilla. Eli sote-uudistus etenee, siinä tehdään laajaa, hyvää yhteistyötä ja kuunnellaan asiantuntijoita erittäin herkällä korvalla, ja pyrimme saamaan nyt tällä hallituskaudella tämän erittäin ison ja vaativan kokonaisuuden maaliin.

16.22 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron sen vuoksi, että edustaja Laiho esitti äsken paikkansapitämättömän väitteen siitä, että hallitus leikkaisi terveydenhuollon tutkimuksesta 4 miljoonaa. Sehän ei pidä paikkaansa. Olin itse näistä rahoista hallitusneuvotteluissa neuvottelemassa, ja haluan oikeasta, että tämä 4 miljoonaa on uusi avaus, joka on tarkoitettu sosiaalihuollon tutkimukseen, ja sen tarkoitus on tukea sote-integraation tutkimusta, jota Suomessa ei laisinkaan tehdä. Tämä ilmeni siis viime vaalikaudella: kun käsitelimme tätä kokoomuksen markkina-sote-pakettia valiokunnassamme, niin tuli hyvin ilmi se, [Timo Heinonen: Ei, kun se oli keskusta, eikö ollut?] että on suuri puute, että ensinnäkään sosiaalihuollon palveluita ei Suomessa tutkita ja toiseksi sote-integraatiota ei tutkita. [Jani Mäkelä: Asiaan!] Eli hallitus tekee tässä kyllä erinomaisen linjauksen, ja tämän voi varmasti pääministeri halutessaan vahvistaa, että sote-integraatioon voidaan tätä 4:ää miljoonaa käyttää ja se ei ole terveydenhuollon tutkimuksesta pois.

16.23 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti en aivan näin yksityiskohtaisesti tätä kyseistä asiaa tunne. [Timo Heinonen: Olikohan se sitten totta?] Varmasti ministeri Kiuru pystyisi avaamaan tätä asiaa paljon tarkemmin. Voin tähän perehtyä ja toimittaa jälkikäteen edustajalle, totta kai, tästä lisää tietoa ja vaikka koko eduskunnalle, jos näin toivotaan.

16.23 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Marinin hallituksen ohjelmassa luvataan aktiivisia toimia vaikeasti työllistyvien ryhmien auttamiseksi. Mediassa julkaistujen tietojen mukaan huomattava osa edellisissä vaaleissa pudonneista kansanedustajista ja jopa ministereistä roikkuu edelleen sopeutumisrahalla. Pudonneet poliitikot ovat kiistatta vaikeasti työllistytvä ryhmä. Siinä mielessä hallitus kyllä toteuttaa ohjelmaansa palkkaamalla sellaisia valtiosihteereiksi ja erityisavustajiksi.

Mutta onhan tämä vähän irvokasta, jos vakavasti puhutaan. Päätöksiä tehdään pimittäen ja suhmuroiden, esimerkkeinä Postin ja al-Holin tapaukset. [Veronika Honkasalo: Miten niin?] Kavereita värvätään hillitolpille veronmaksajan rahalla, ja puoluetukiin tehdään roima korotus. Onko tämä nyt uuden ajan politiikkaa, pääministeri Marin? [Eva Biaudet: Ainakin uuden ajan puhetyyli!] Onko tavoitteena tehdä Suomesta Välimeren maa sekä julkisen talouden että poliittisen kulttuurin osalta?

16.25 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys siitä, kuka voi esimerkiksi valtiosihteerinä toimia ja kuka ei: Otetaan yksi konkreettinen esimerkki, jos sallitte, ja uskon, että tämä henkilö ei tästä pahastu. Esimerkiksi valtiosihteerinä tällä hetkellä toimiva Kimmo Tiilikainen. Hän on pitkän linjan kansanedustaja, hän on toiminut ministerinä useissa hallituksissa, hänellä on varmasti aivan ainutlaatuinen osaaminen — onko teidän näkemyksenne se, että tällainen henkilö tällaisella ansioluettelolla, tällaisella osaamisella ja tällaisella kokemuksella ei voisi toimia paikalla, jolla hänen

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

tehtävänsä on juuri esimerkiksi sijaistaa ministeriä. [Välihuutoja oikealta] Sijaistaa ministeriä ja johtaa poliittista valmistelua ministerin ohjeiden mukaisesti.

Itse en ymmärrä tätä keskustelua enkä tätä näkökulmaa. Itse arvostan kyllä sitä työtä, jota tässä salissa kansanedustajat tekevät, jota ministerit tekevät. Minä arvostan korkealle sitä osaamista, jota tässäkin salissa on, ja minun mielestäni ei ole meidän, tämän eduskuntasalin arvostuksen mukaista, [Puhemies koputtaa] että me itse vähättelemme täällä sitä osaamista, jota meidän keskuudessamme on. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.26 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomus on ollut viimeisen 32 vuoden ajasta 28 vuotta hallituksessa, ja ilmeisesti heille on sinä aikana muodostunut itsestäänselvä ajatus siitä, että kaikki virkanimitykset, joita he tekevät, ovat poliittisia virkanimityksiä. Nyt tätä ajatusta vasten edustaja Heinonen täällä peilaa niin, että kaikki muutkin toimivat niin kuin kokoomus toimii, ja ilmeisesti järkytys on ajatus siitä, että joku muukin kuin kokoomuslainen voisi olla osaava ja pätevä. [Kokoomuksen ryhmästä: Höpö höpö! — Kalle Jokinen: Esimerkkejä!]

Arvoisa puhemies! Ei ole tietenkään suosittua puolustaa [Hälinää — Puhemies koputtaa] hyvää valmistelua ja avustajakuntaa, mutta haluan muistuttaa, että viime kaudella meillä oli yksi ministeri, jolla ei ollut yhtään avustajaa, ministeri Berner. Hänen tärkein saavutuksensa on taksiuudistus. Luulen, että aika moni kansalainen, joka nyt seuraa taksiuudistuksen jälkiä, ajattelee, että olisi ehkä ollut parempi, että olisi kuitenkin ollut edes yksi [Puhemies: Kysymys!] avustaja. Kysyinkin pääministeriltä: onko kansalaisten kannalta parempi, että asioita valmistellaan huolellisesti vai niin, että tehdään hätiköidysti sen vuoksi, [Puhemies koputtaa — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] että ei saataisi opposition kritiikkiä niskaan?

16.27 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa kansanedustaja! Kun minä katson tätä kokonaisuutta — enkä nyt lähtisi mielelläni ollenkaan mukaan ehkä tällaiseen keskusteluun, jota tässä on nyt viime kuukaudet harjoitettu — niin jos katsotaan kokonaisuudessaan, niin totta kai se on itsestäänselvä, että ministereillä ja hallituksella pitää olla tukenansa ja apunansa erityisavustajia ja myös valtiosihteereitä. Minun mielestäni on paljon tärkeämpää se, mitä hallitus tekee, minkälaisia päätöksiä se tekee. On hyvä, että hallituspuolueilla on resursseja niin, että eri näkökulmia ja asioita voidaan yhteensovittaa, ja että sitten ne tärkeät asiat, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, perhevapaa-uudistus, vanhustenhuollon tilan parantaminen, ylipäättänsä ne asiat, joista me olemme ihmisille vaaleissa puhuneet ja joita me haluamme edistää, etenevät, ja ihmisten oma arki muuttuu vähän paremmaksi, ja sitten vältetään ne karikot ja ne kohdat, joissa olisi ehkä ollut hyvä, että oltaisiin käytetty enemmänkin valmisteluaikaa, enemmänkin keskusteluaikaa ja varmasti varmistettu se, [Puhemies koputtaa] että jokainen esitys, joka eteenpäin menee, on laadukas, hyvä ja kansalaisten edun mukainen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään vielä alkuperäisen kysymyksen esittäjälle, edustaja Peltokankaalle.

16.28 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerin poukoilevat vastaukset on kuultu. Meille kaikille on siis selvää, että toverillinen avustajamäärärahojen lähes tuplaaminen on ok vihervasemmistolaisen aatteen edessä. Tämä sotii vah-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

vasti kansan oikeustajua vastaan, ja me perussuomalaiset tulemme jatkossakin vastustamaan tällaista suhmurointia. Onneksi kuitenkin kerroitte nyt, arvoisa hallitus, että mielestänne tällainen toiminta on hyväksyttävää. Ei taida olla sellaista asiantuntijaa, joka sanoisi, että valtion kannattaa lisätä menojaan juuri poliittisten avustajien palkkaamiseksi. Ei liene myöskään paljon niitä kansalaisia, jotka kannattavat tällaista toimintaa.

Me perussuomalaiset haluamme tehdä oikeudenmukaista ja moraalisen tarkastelun kestävää talouspolitiikkaa. Sitä haluaa myös kansa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Milloin te aloitate tämän työn säästämällä toveripalkkauksista? [Jukka Gustafssonin välihuuto]

16.29 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on kyllä peräänkuulutettu ja kysytty monta kertaa sitä, mikä se perussuomalaisten talouspolitiikka on tai mitkä ovat perussuomalaisten keinot parantaa työllisyyttä. [Vilhelm Junnila: Vastatkaa kysymykseen! — Leena Meri: Väistelette kysymystä!] Paljon on puhuttu, mutta niitä konkreettisia vaihtoehtoja, joita on myös opposition tehtävä esittää, on tässä salissa aika harvoin kuultu. Eli kyllä minäkin haluaisin tietää, mikä se perussuomalaisten talouspolitiikka ihan konkreettisesti on. [Sami Savio: Emme ole vielä hallituksessa!]

Tämä hallitus tekee laadukasta lainvalmistelua. Se tekee huolellista valmistelua, ja se vie eteenpäin niitä asioita, jotka parantavat tavallisten ihmisten arkea ja elämää. Näitä päätöksiä olemme tehneet, ja näitä päätöksiä me tulemme tekemään.

Olen myös kertonut aiemmin sen, että hallituskauden kuluessa avustajien määrää tarkastellaan, [Sebastian Tynkkynen: Että nostetaan!] ja pidän todennäköisenä sitä, että ainakin sosiaalidemokraattien osalta avustajien määrää myös lasketaan. [Leena Meri: Onko tämä lupaus?] Tämän olen kertonut, ja näin varmasti myös toimimme. [Eduskunnasta: Nauhalle meni!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys koulutusrahojen kohdistamisesta (Sari Multala kok)

Suullinen kysymys SKT 7/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Multala.

Keskustelu

16.31 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Joka kahdeksas poika ei opi peruskoulussa lukemaan. Joka vuosi jopa 6 000 nuorta päättää peruskoulun ilman riittäviä luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia. Tämä on suurin syy toisen asteen opintojen keskeyttämiseen. Oppivelvollisuuden pidentäminen ei auta sitä nuorta, joka tarvitsee apua ja tukea peruskoulussa.

Kokoomuksen lähtökohta on mahdollisuuksien tasa-arvo. Kaikilla tulee olla mahdollisuudet oppia ja opiskella sekä tavoitella omaa unelma-ammattiaan. Tähän tarvitsemme maailman parhaita opettajia sekä riittävästi opetuksen ja kasvatuksen tukea. Toimenpiteitä on kohdistettava erityisesti niille lapsille ja nuorille, jotka ovat vaarassa pudota. Huomio on

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

kiinnitettävä varhaisiin vuosiin ja vahvistettava peruskoulua, jotta perusta myöhemmälle opinpolulle on kunnossa.

Oppivelvollisuuden pidentämiseen varatut rahat eivät riitä edes materiaaleihin. Se johdattaa koulutuksen laadun heikkenemiseen, kun rahat on otettava opetuksesta. Kannettu oppilas ei luokassa pysy. Opetusministeri Andersson, uskotteko oikeasti siihen, että pakko on paras ratkaisu? Miksi ette kohdista rahoja eniten tukea tarvitseville?

16.32 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä kysymyksenasettelu kuvastaa hyvin sitä surullista tilannetta, jossa oltiin Suomessa pitkään koulutuspolitiikan osalta. Nämä eivät ole toisiaan pois sulkevia vaihtoehtoja. Eli minä olen opetusministerinä vahvasti sitä mieltä, että tämä maa tarvitsee sekä laajennetun oppivelvollisuuden että lisäpanostuksia varhaisiin vuosiin, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, ja tämä hallitus on myöskin sitoutunut tekemään molempia. Eli sen lisäksi, että valmistellaan oppivelvollisuuden laajennus, tänä vuonna aloitetaan myöskin laaja 300 miljoonan hanke, jolla halutaan vahvistaa laatua ja tasa-arvoa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, minkä lisäksi me jo viime syksynä teimme merkittäviä, tärkeitä parannuksia varhaisiin vuosiin, kun me palautimme kaikkien lasten tasa-arvoisen oikeuden varhaiskasvatukseen ja myöskin pienensimme varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja [Puhemies koputtaa] yli 3-vuotiaiden osalta. Äärimmäisen tärkeitä, [Puhemies koputtaa] pysyviä päätöksiä laadukkaamman varhaiskasvatuksen puolesta.

2.3. Suullinen kysymys oppivelvollisuuden laajennuksesta ja maksuttomasta toisesta asteesta (Eeva-Johanna Eloranta sd)

Suullinen kysymys SKT 8/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän asiaan on myös toisella ryhmällä kysymys. — Elikkä sosiaalidemokraattien ryhmä, Eeva-Johanna Eloranta.

Keskustelu

16.33 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Tulee muistaa, että viimeisten 30 vuoden aikana Suomesta on kadonnut yli puoli miljoonaa työpaikkaa, joihin on riittänyt perusasteen koulutus. Samaan aikaan koulutustaso laskee ja pelkän peruskoulun varaan jää joka kuudes nuori. Muuttuneessa työelämässä enää alle puolet heistä työllistyy. On ihan selvää, että muuttuneessa maailmassa tarvitaan vähintään toisen asteen koulutus, jotta nuoret pääsevät töihin ja voivat tavoitella unelmiaan. Onkin hyvä, että Marinin hallitus aikoo laajentaa oppivelvollisuutta toiselle asteelle. Tämän laajennuksen myötä myös toisen asteen koulutuksesta tulee samalla maksutonta. Ilman tutkintoa ja koulutuspaikkaa olevista nuorista lähes puolet on joutunut karsimaan tai luopumaan opinnoistaan juuri rahanpuutteen takia, ja nyt sitten kenenkään opintojen esteenä ei jatkossa enää tämän maksuttomuuden myötä ole oppimateriaalien kalleus. Arvoisa ministeri, perheet ja nuoret odottavat ko-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

vasti jo uudistusta. Milloin tuotte esityksen eduskuntaan tästä oppivelvollisuuden laajenuksesta ja maksuttomasta toisesta asteesta, ja koska se tulee voimaan?

16.34 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kiinnittää äärimmäisen tärkeään asiaan huomiota, eli osaamisvaatimusten kasvuun suomalaisessa työelämässä ja suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä näkyy jo tällä hetkellä: pelkän perusasteen varassa olevien työllisyys on Suomessa laskenut koko ajan viimeisten vuosikymmenten aikana, ja tällä hetkellä se on vain noin 40 prosentin luokkaa, kun tiedetään, että heti kun on suorittanut toisen asteen tutkinnon, se nousee yli 70 prosentin. Kaikki se tieto, mikä meillä on, kaikki arviot, mitä on tehty tulevaisuudesta, kaikki ne kielivät siitä, että osaamisvaatimukset ainoastaan tulevat kasvamaan. Tästä huolimatta, aivan kuten edustaja totesi, noin 15 prosenttia ikäluokasta jää edelleen vaille toisen asteen tutkintoa Suomessa ja tämä osuus on pysynyt samana koko 2000-luvun ajan, siitä huolimatta, että on pyritty nuorisotakuun sekä erilaisten kohdennettujen toimenpiteiden ja hankkeiden kautta huolehtimaan siitä, että mahdollisimman suuri osa nuorista saisi sen toisen asteen tutkinnon. [Puhemies koputtaa] Esitys tulee syksyllä, ja voimaan sen on tarkoitus tulla vuoden 2021 syksyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.35 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peruskoulun tehtävä on taata lapsille riittävät tiedot ja taidot jatko-opintoihin. Ammatillisesta koulutuksesta valmistutaan ammattiin, ja lukiokoulutus valmistaa korkea-asteen opintoihin. Molemmilla on tärkeät erityispiirteensä. Ammatillinen koulutus on kuitenkin myös väylä jatko-opintoihin, ja ammatillisen koulutuksen yleissivistäviä opintoja on hyvä lisätä. Se ei kuitenkaan voi tapahtua tinkimällä lukiokoulutuksen laadusta. Uusiin tehtäviin tarvitaan rahoitus. Toinen aste ei saa olla vain peruskoulun jatke. Hallitus vaikuttaa suunnittelevan oppivelvollisuuden pidentämisen varjolla toisen asteen yhdistämistä. Kokoomus haluaa pitää kiinni toimivasta toisen asteen järjestelmästä. Nykymallilla pystytään turvaamaan niin laaja yleissivistävä koulutus kuin laadukas ammatillinen koulutus, kunhan rahoitus on riittävä. Kysynkin teiltä, hallitus: oletteko yhdistämässä toisen asteen koulutuksen ja romuttamassa suomalaisen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen?

16.36 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli siinä mielessä helppo kysymys, että emme ole. Tämä hallitus ei ole yhdistämässä toisen asteen koulutusta siinä yhteydessä kun laajennetaan oppivelvollisuutta. Ylipäänsä oppivelvollisuus sinänsä ei tule muuttamaan toisen asteen opetuksellisia ja koulutuksellisia sisältöjä. Siltä osin on juuri tehty viime vaalikaudella merkittävä ammatillisen koulutuksen reformi, jolla on muutettu tutkintorakenteita ammatillisella puolella, sekä juuri myöskin julkistettu uudet lukiodien opetussuunnitelmien perusteet. Mutta minusta kyllä, aivan kuten edustaja itsekkin totesi, on äärimmäisen tärkeätä, että me muistamme, että myöskin tulevaisuuden ammattilaisilla, jotka valmistuvat ammatillisesta koulutuksesta, tulee olla riittävän vahvat yleissivistykselliset tiedot, riittävän vahvat perustaidot, jotta heillä on jatko-opintokelpoisuus. Eli suomalaisessa koulutuspolitiikassa on tämä tärkeä periaate, että meillä ei ole suljettuja ovia missään. Ne, jotka valitsevat ammatillisen reitin, voivat halu-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

tessaan jatkaa opintoja ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa, [Puhemies koputtaa] ja jotta tämä oikeus olisi todellinen, [Puhemies: Aika!] yleissivistävät tiedot ja taidot ovat myöskin äärimmäisen tärkeitä.

16.38 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille täytyy sanoa, että minä uskon, että eduskunnassa ihan kaikki jaamme sen tavoitteen, että jokaiselle nuorelle pitää saada vähintään se toisen asteen tutkinto, jotta pärjää elämässä ja myöhemmissä opinnoissa. Mutta ongelma liittyy siihen, että kun on rajalliset resurssit, niin mihin ne käytetään. Nyt ollaan mekaanisesti pidentämässä oppivelvollisuutta eikä puuttumassa niihin juurisyihin, jotka ovat heikot perustaidot — se tosiasia, että meillä valmistuu 6 000 nuorta vuosittain peruskoulusta ilman kunnan lukutaitoa ja matemaattista osaamista. Näin ollen kysynkin: minkä takia te ette kuuntele asiantuntijoita ja tutkijoita, jotka suosittavat ilman muuta panostamaan ennemmin varhaiseen tukeen, ennaltaehkäisyyn, peruskoulun erityisopetukseen, varhaiskasvatukseen? Kaikki ne panostukset, joita luettelitte, ovat hyviä, mutta ne ovat määräaikaista, ja sinne tarvittaisiin nimenomaan pysyviä rakenteellisia uudistuksia, [Suna Kymäläisen välihuuto] jotka tukisivat jokaisen lapsen osallistumista varhaiskasvatukseen, pysyvää kaksivuotista esiopetusta [Puhemies koputtaa] ja lisää opettajia peruskouluun. Kaikkeen tähän voitaisiin panostaa, [Puhemies: Aika!] mutta nyt se meneekin materiaaleihin ja bussimatkoihin. Miksi?

16.39 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me kuuntelemme asiantuntijoita, mutta välillä tuntuu, että ei oikein kuunnella ministerin vastauksia kyselytunnilla. Kuten totesin, tämä hallitus on sitoutunut tekemään molempia — me panostamme myöskin niihin varhaisiin vuosiin. Olen ministerinä ollut äärimmäisen iloinen siitä, että olen saanut olla täällä esittelemässä lakia, jolla palautettiin tasa-arvoinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen kaikille lapsille tässä maassa, että me heti, jo ensimmäisen syksyn aikana, teimme merkittävän päätöksen siitä, että ryhmäkokoja pienennetään yli 3-vuotiaiden osalta — tärkeä panostus laatuun — ja sen lisäksi tullaan tämän vaalikauden aikana käyttämään ainakin 300 miljoonaa tasa-arvon ja laadun vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Ja näitä rahoja tullaan erityisesti käyttämään oppimisen tuen vahvistamiseen, tullaan käyttämään esimerkiksi opetusryhmien kokojen pienentämiseen, siihen että saadaan lisää ammattilaisia työskentelemään lasten ja nuorten kanssa, henkilöstön ja myöskin johtajien kouluttautumiseen sekä koulutuksen laadulliseen kehittämiseen. [Ben Zyskovicz: Ovatko nämä pysyviä määrärahoja? — Paavo Arhinmäki: Onneksi on uusi opetusministeri!]

16.40 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meille kokouksessa mahdollisuuksien tasa-arvo on tärkeää. Se, että jokainen suomalainen lapsi ja nuori saa hyvän koulutuksen, todella maailman parhaan koulutuksen joka puolella maata. Uskon, että tämä on myös hallituksen tahtotila. Hallituksen hankkeet ovat eri yhteyksissä herättäneet huolta alueellisen eriarvoisuuden kasvusta ja, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä ministeri Anderssonin puheesta, jossa hän puhui siitä, että tulevaisuudessa Suomessa ei jokaisessa kunnassa olisi peruskoulua. Tämä tuntuu kovin erikoiselta lähtökohdalta, kun haluamme tulevaisuudessakin antaa jokaiselle suomalaiselle kotipaikasta riippumatta mahdollisuuden maailman parhaaseen koulutukseen. Onko hallitus todella eriarvoistamassa suomalaisia tällä tavoin? Eikö hallituksen pitäisi luoda tulevaisuudenuskoa ja sellaista

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

dynamiikkaa joka puolelle maahan, että meillä on todella lapsia ja nuoria kaikissa kunnissa käymässä sitä maailman parasta koulua, eikä pelotella tällaisella tulevaisuudenkuvalla?

16.41 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että ministeri toteaa ääneen, että tällainen tilanne hyvin todennäköisesti Suomessa tulee olemaan, että kaikissa kunnissa ei välttämättä ole peruskouluja tulevaisuudessa, ei tarkoita sitä, että ministeri itse pitäisi sitä toivottavana kehityssuuntana tai että se olisi hallituksen linjaus. Mutta meidän on myöskin pystyttävä keskustelemaan siitä tosiasiaista, että kun katsoo meidän tämänhetkisiä väestöennusteita, niin eräiden arvioiden mukaan Suomen alakoululaiset tulevat vähentymään 20 prosenttia tulevan vuosikymmenen aikana, ja kun tiedetään, että väestö kasvaa isoissa kasvukeskuksissa, niin se tarkoittaa, että pienillä paikkakunnilla nämä luvut ovat vielä rajumpia. Minä en halua jättää meidän kuntapäätäjiä yksin pohtimaan näitä vaikeita ratkaisuja, vaan minun mielestäni me tarvitsemme yhteistä ja kansallista keskustelua siitä, miten me hoidamme kaikkien lasten oikeuden laadukkaaseen opetukseen tällaisessa tilanteessa ja niillä tiedoilla, mitä meillä tällä hetkellä on suomalaisesta väestökehityksestä. Toivon, että myöskin oppositio haluaa osallistua tähän keskusteluun.

16.42 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikäli opiskelijalla on kaksi osoitetta esimerkiksi kahden eronneen huoltajan luona, opiskelijalle voidaan käytännössä myöntää koulumatkatukea vain toisen luota kouluun ja takaisin, sillä Suomessa ihmisellä voi olla vain yksi virallinen kotiosoite. Minkälaisiin konkreettisiin toimiin te, hyvä opetusministeri Andersson, meinaatte ryhtyä tälle lapsia ja nuoria räikeästi eriarvoistavalle tilanteelle? Ei voi olla niin, että eroperheiden lapset ovat eriarvoisessa asemassa. [Juho Eerola: Molempien vanhempien luo!]

16.43 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse tämä sääntely siitä, miten kotiosoitteen osalta toimitaan, ei kuulu suoraan opetusministerin vastuulle. Sen sijaan tiedän, että on kuntia, olen itsekin vierailut kunnissa, joissa on tehty kuntatasolla lapsi- ja perhemyönteisyyden nimissä päätöksiä siitä, että halutaan turvata kaikkien koululaisten oikeus maksuttomiin koulumatkoihin kahden vanhemman luokse. Eli tämänkaltaista päätöksentekoa on jo mahdollista kuntatasolla edistää, mikäli kuntapäätäjät itse ovat siihen halukkaita.

Koulumatkatuen osalta on valmistelussa muutoksia tämän oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä, jonka seurauksena entistä suurempi osa myöskin toisen asteen opiskelijoista tulee koulumatkatuen piiriin. Kilometrimääräistä rajaa tullaan laskemaan, ja myöskin tämä nykyinen 54 euron omavastuu tulee luultavasti poistumaan.

16.44 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten me jokainen tiedämme ihan arkipäivästäkin, voi sanoa, että niin sanotuilla peruskoulun pape-reilla ei enää oikein mihinkään töihin pääse ja vaatimustaso koko ajan kasvaa työelämässä. Kaikista tutkimuksista nähdään, että nuorten syrjäytyminen ja työttömyys liittyvät erittäin vahvasti siihen, että ysiluokan jälkeen, peruskoulun jälkeen opintoja ei ole saanut tehdyksi. Me keskustassa olemme sitä mieltä, että jokaisella suomalaisella nuorella pitää olla oppioikeus 18 vuoteen asti saada toisen asteen opintoja ja saada oman näköisensä tutkinto.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Juuri nämä väestöhaasteet johtavat siihen, että tarvitaan yhteistyötä, jotta me voimme turvata koko maassa, myös maaseudulla, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen.

Kysynkin kokoomukselta: [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Voi hyvänen aika!] miten korkea aita pitää rakentaa lukion ja ammattikoulun välille, niin että lukiolaiset ja ammattikoululaiset eivät varmasti kohtaa toisiaan, mitä kokoomus ideologisesti haluaa, ettei tule mitään vaarallista ristiinpölytystä? [Puhemies: Kysymys!]

Ja kysyisin nyt opetusministeri Anderssonilta: mitä mieltä olette siitä, että lukion ja ammatillisen [Puhemies koputtaa] koulutuksen yleissivistäviä opintoja voisi tehdä enemmän yhdessä?

16.45 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vierailin eilen Varkaudessa Savon ammattiopiston uuden kampuksen avajaisissa, joka on yksi esimerkki sellaisista tilaratkaisuista, mitä nyt eri puolilla Suomea tehdään ja missä ammatillinen oppilaitos ja lukio sijaitsevat saman kampuksen alueella. Tämänkaltainen yhteistyö on mielestäni aivan hyvä ratkaisu monin paikoin Suomea, ja luulen, että ne tulevat yleistymään sitä myötä, kun ikäluokat pienenevät, ja eihän tämänkaltainen yhteistyö tarkoita sitä, että ollaan yhdistämässä [Antti Kurvinen: Kuunnelkaa oikealla!] koko toisen asteen koulutusta, eli minusta on myöskin turha ikään kuin maalata sellaisia uhkakuvia, jotka eivät tähän keskusteluun liity. [Antti Kurvinen: Kokoomus pelottelee taas!]

Yksi ihan konkreettinen kehittämiskohde, joka tämän vierailun yhteydessä nostettiin esille, oli kaksoistutkinnon suorittaneiden asema. Toivottiin, että myöskin valtiovallan puolelta voitaisiin edesauttaa sitä, että kaksoistutkinnon suorittaminen olisi [Puhemies koputtaa] nykyistä helpompaa nuorille juuri siksi, että työelämässäkin kaivataan sekä vahvoja yleissivistyksellisiä taitoja että sitten vahvaa ammatillista osaamista.

16.46 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tärkein tavoite on se, että aivan jokainen nuori saa vähintään toisen asteen tutkinnon, [Antti Kurvinen: Miksi vastustatte?] ja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen on oltava sellaista, että se antaa todellakin valmiudet siihen, että toisen asteen tutkinnon jälkeen päästään työelämään. [Antti Kurvisen välihuuto] Mutta näyttää, että tällä teidän mallillanne käy niin, että juuri ne, jotka eniten apua ja tukea tarvitsevat, saattavat jäädä ilman. Tuosta rahamäärästä, joka teillä on oppivelvollisuuden venyttämiseen, jo puolet menisi Helsinkiin, jos tuo malli toteutettaisiin. Iso riski on siitä, että teidän suunnitelmanne laskevat koulutuksen laadun tasoa.

Jos katsotaan korkeakouluja tällä hetkellä, niin sieltä tulee jo hätähuuto siitä, että — aivan oikein — osaamisen tasoa ollaan nostamassa, aloituspaikkoja ollaan nostamassa, myöskin hoitajamitoituksen takia ollaan aloituspaikkoja nostamassa, mutta teillä ei ole osoittaa tähän määrärahaa. Opetusministeri Andersson, te anoitte 40 miljoonaa euroa aloituspaikkojen lisäämiseen, mutta [Puhemies koputtaa] valtiovarainministeri antoi vain 0 euroa. Ja jos nyt katsotaan korkeakoulujen [Puhemies: Aika!] tilannetta, [Puhemies: Kysymys!] niin Lapin yliopistossa on yt-neuvottelut ja [Puhemies: Kysymys!] esimerkiksi eläinsairaalan rahoituksesta, eläinlääketieteellisestä tiedekunnasta, ollaan [Puhemies: Aika, kysymys!] leikkaamassa 23 prosenttia määrärahoja, [Puhemies koputtaa] eli te olette jo leikkaamassa [Erkki Tuomioja: Aika!] korkeakouluista. Eli kertokaa, mistä nämä rahat tulevat esimerkiksi hoitajamitoituksen aloituspaikkoihin...

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Andersson.

...kun nyt on jo leikkauslistat.

16.48 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkeakoulu- ja tiedekysymykset kuuluvat kollegalle, Hanna Kososelle, joka varmasti omalta osaltaan korkeakoulujen osalta voi tähän kysymykseen vastata.

Lähihoitajakoulutuksen osalta — kuten olen julkisuudessa todennut — samassa yhteydessä, kun hallitus teki päätöksen hoitajamitoituksesta ja sen rahoituksesta, päätettiin myöskin siitä, että tullaan kohdentamaan lisärahoitusta, jotta voidaan nostaa lähihoitajakoulutuksen volyymeja tulevien vuosien aikana, jotta saadaan nämä arviolta 5 000 uutta lähihoitajaa koulutettua. Eli siltä osin on tulossa meidän ammatillisille oppilaitoksille lisärahoitusta. [Petteri Orpo: Mistä?]

Sitten, mitä tulee apua ja tukea tarvitseviin nuoriin, niin tämän oppivelvollisuuden laajentamisen myötä koulutuksen järjestäjille tulee myöskin entistä vahvempi velvoite huolehtia siitä, että kaikki nuoret saavat sen avun, sen tuen ja sen ohjauksen, mitä he tarvitsevat. [Kokoomuksen ryhmästä: Mistä rahat?] Eli sellainen tilanne ei voi enää jatkossa syntyä, että alaikäinen, joka keskeyttää opintonsa toisella asteella, [Puhemies koputtaa] yksinkertaisesti katoaa eikä koulutuksen [Puhemies: Aika!] järjestäjäkään silloin voi ottaa tästä nuoresta koppia.

16.49 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse haluaisin kiittää kysymyksen alkuperäistä esittäjää siitä, että hän kiinnitti huomion nimenomaan näihin lapsen oppimispolun varhaisiin vuosiin. Me tiedämme koko ajan enemmän varhaiskasvatuksen merkityksestä ja siitä, kuinka tärkeää roolia se näyttelee koko lapsen oppimisessa.

Yhtä lailla selvää on, että virheitä on tehty. Suomi on juuri saanut langettavan päätöksen Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta kokoomusministerin johdolla tehdystä lasten tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta. Tämä oli päätös, joka ei ollut lasten etu, ja tämä oli kyllä meille häpeäksi. Tällöisiä heikennyksiä lasten oikeuksiin ei pidä enää koskaan tehdä.

On hyvä, että asiaa nyt korjataan, koska varhaiskasvatuksen ulkopuolelle jäivät muutenkin juuri ne lapset, jotka hyötyisivät varhaiskasvatuksesta kaikkein eniten. Sen takia kysyinkin opetusministeriltä: mihin kaikkiin toimiin ollaan ryhtymässä, jotta varmistetaan se, että juuri nämä heikoimmassa asemassa olevat lapset, juuri he, jotka hyötyisivät varhaiskasvatuksesta eniten, [Puhemies koputtaa] saadaan varhaiskasvatuksen piiriin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Andersson.

16.50 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi tullaan osaltaan jatkamaan niitä kokeiluja, mitä jo viime vaalikaudella käynnistettiin 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen osalta. Tullaan pilotoimaan kaksivuotista esiopetusta, myöskin yhtäältä tarkastelemaan siinä sitä, miten se vaikuttaa lasten oppimistuloksiin, mutta sitten toisaalta myöskin koulutukselliseen tasa-arvoon.

Kuten totesin, osana tätä isoa panostusta, mitä nyt tehdään niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksen laadun ja tasa-arvon näkökulmasta, tullaan myöskin suuntaamaan tasa-ar-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

vorahoitusta varhaiskasvatuksen puolelle merkittävästi enemmän kuin mitä koskaan aikaisemmin — minun tietääkseni — tässä maassa on tehty. Sen rahoituksen idea on se, että voidaan tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä, sellaisia yksiköitä, jotka sijaitsevat alueilla, joilla työttömyys ehkä on korkeampaa kuin keskimäärin tai joilla on paljon vieraskielisyyttä, ja siksi myöskin arvioidaan, että on syytä [Puhemies koputtaa] koulutuksen resursoinnissa tätä huomioida.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä alkuperäisen toisen kysymyksen esittäjäryhmälle kysymyksen. — Edustaja Gustafsson.

16.52 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani kokoomuksen kansanedustajat Autto ja Multala, harmistuin, kun lähditte tähän perussuomalaisten uhkakuvalinjalle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Täällä jo todettiin: toista astetta ei olla yhdistämässä. Autto puhui, että ollaan lopettamassa satojatuhansia peruskouluja. Eduskunta ei ole lopettanut yhtään peruskoulua, mutta kunnat ovat lopettaneet yli 1 000 kyläkoulua ja perusasteen koulutusta. Se tapahtuu siellä.

Arvoisa puhemies! Tässä erinomaisessa keskustelussa on jäänyt mielestäni liian vähälle ammatillinen koulutus. Entinen pääministeri Sipilä ennen vaaleja mielestäni upeasti totesi sen, että ammattikouluihin pitää saada takaisin 1 000 opettajaa. Hallitusohjelmaneuvoiteluissa tämä asia otettiin tosissaan. Nyt kysyn opetusministeri Anderssonilta: paljonko nyt arvioitte, että me saamme opettajia, ohjaajia nimenomaan ammatilliseen koulutukseen, millä saadaan lähiopetus kuntoon ja opetuksen laatua nostettua? [Puhemies: Aika! — Paa-vo Arhinmäki: Ja paljonko Grahn-Laasonen leikkasi siitä?]

16.53 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusneuvotteluissa tehtiin linjaus siitä, että ammatillisen koulutuksen opetukseen ja ohjaukseen tullaan suuntaamaan 235 miljoonaa euroa yhteensä, jolloin minun ymmärtääkseni laskennallisesti puhutaan useista tuhansista henkilötyövuosista. Toki tämän kokonaismäärän arvioiminen tarkkaan on haastavaa siksi, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät itse saavat päättää, miten ne tämän ohjaukseen ja opetukseen kohdennetun rahan käyttävät, eli palkataanko uutta henkilökuntaa, miten pitkiin työsuhteisiin, vai nostetaanko esimerkiksi jo palkkalistoilla olevien tuntiopettajien tuntimäärää.

Mutta se on joka tapauksessa selvää, että tämän rahan kohdentaminen on päätetty, että halutaan kohdentaa nimenomaan opetukseen ja ohjaukseen, jotta me voimme huolehtia siitä, että Suomessa on jatkossakin vetovoimainen, äärimmäisen laadukas ammatillisen koulutuksen järjestelmä, josta hyötyvät tietenkin nuoret itse ja tämä koko suomalainen yhteiskunta mutta myöskin suomalainen elinkeinoelämä ja ne yritykset, jotka kaipaavat ja tarvitsevat osaavaa työvoimaa, osaavia ammattilaisia. [Ben Zyskowiec: Ovatko määrärahat pysyviä?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys valtion omistajaohjauksesta julkisissa hankinnoissa (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 9/2020 vp

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Östman. Menetään vähän nopeampaan tahtiin nämä loput kysymykset.

Keskustelu

16.54 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Valtion omistama hankintayksikkö Hansel ja KL-Kuntahankinnat yhdistyivät viime syksynä. Valtaosan maan hankintayksiköistä kattava yhteishankintayksikköä perusteltiin julkisten varojen käytön tehostumisella sekä ammattimaisuudella. Parhaillaan Hansel kilpailuttaa puhtaanapidon tarvikkeita. Hankinnan kokonaisarvo on 50 miljoonaa euroa. Hankintaa ei ole ositettu tuoteryhmittäin eikä alueellisesti, minkä seurauksena suomalaisten pk-yritysten osallistuminen on tehty käytännössä mahdottomaksi. [Oikealta: Ohhoh!] Isoista kilpailutuksista seuraa, että vain pari kansainvälistä tukkua pystyy myymään julkisille organisaatioille. Seuraavalla kilpailutuskierroksella monet kotimaiset pk-yritykset ovat joko lopettaneet toimintansa tai ainakin lopettaneet julkiselle sektorille myymisen. [Puhemies koputtaa] Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: eikö tässä olisi paikka valtion omistajuusohjaukselle, että te puututte tähän ongelmaan, jolla voi olla todella tuhoisat seuraukset?

16.56 **Kuntaministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella totta, että 1.9. aloitti tämä yhdistetty Kuntahankintojen ja Hanselin yhteisyritys, jossa tavoitteena on ollut tietenkin säästää yhteiskunnan yhteisiä veronmaksajien rahoja ja saada parempaa tuottavuutta hankintoihin. En ota kantaa tähän yksittäiseen kilpailutukseen, mutta on varmaan selvää, että on hyvä käydä näitä periaatteita läpi. Pitää kuitenkin muistaa, että tällä hetkellä meillä yhä edelleen kunnat voivat hankkia myöskin suorahankintoina itse kilpailuttamalla, käyttämättä tätä Kuntahankintojen ja Hanselin yhteisyritystä. Toisaalta kun meillä on monia tällaisia isompia kokonaisuuksia ostettavana, on ollut tietenkin järkevää tehdä tällaisia sopimus- ja puitejärjestelyjä, joita on tälläkin hetkellä jo useita satoja. Käymme keskustelun Hanselin kanssa tulevaisuudesta, mitenkä tätä ositusta voidaan tehdä, koska kyllä se on aina mahdollista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys hoitajien palkankorotuksista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 10/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.57 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Marin! Nyt, kun olette tehneet vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen, on tarve saada lisää hoitajia. Keväällä palkkaneuvotteluissa hoitajat ovat vaatineet vientituloja suuremmat palkankorotuk-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

set. Tuoreen tutkimuksen mukaan suurin osa kansasta, 80 prosenttia vastaajista, soisi hoitajille muita isommat palkankorotukset. Ymmärrän, että ette tule sotkeutumaan palkkaneevotteluihin, mutta jos palkkoja päätetään nostaa, tarvitaan siihen valtion apua. Kannatatteko te, pääministeri Marin, hoitajien palkankorotuksia ja oletteko valmis tulemaan palkkatalkoisiin mukaan? Kunnat eivät pysty talkoissa auttamaan, mutta valtio voi. Hoitajia on jo lähtenyt Ruotsiin ja Norjaan, ja heidät halutaan takaisin ja uusia lähtijöitä ei haluta.

16.58 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tätäkin asiaa aikaisemmin jo kommentoinut. Hallitus ei tule lähtemään kirittämään millään tavalla näitä käynnissä olevia neuvotteluita eikä hallitus ole neuvotteluosapuoli, kun työehdoista ja palkoista sovitaan. Hallitus, totta kai, katsoo kuntien taloustilannetta ja kokonaisuutta varmasti myös näiden neuvottelujen jälkeen sen kautta, mikä sitten neuvottelutulos on ja minkälainen on kuntatalouden tilanne. Mehän tiedämme, että kuntien taloustilanne jo tälläkin hetkellä on haastava, ja tietenkin valtio ja hallitus tätä kokonaisuutta katsoo.

Mutta haluan korostaa sitä, että hallitus ei ole neuvotteluosapuoli. Enkä usko, että siitä seuraisi mitään hyvää, että hallitus nyt jollakin tavalla pyrkisi sotkeutumaan tähän käynnissä olevaan työmarkkinakierrokseen. Uskon, että siitä seuraisi erittäin paljon sotkua ja haittaa, ja sen takia en ole halunnut lähteä mukaan sellaiseen ajatteluun, että jollakin tavalla — lupauksilla esimerkiksi — kirittäisimme johonkin suuntaan näitä neuvotteluita.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys kuntatalouden vakauttamisesta ja peruspalveluiden turvaamisesta (Pasi Kivisaari kesk)

Suullinen kysymys SKT 11/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä keritään ottamaan yksi kysymys. — Edustaja Kivisaari.

Keskustelu

16.59 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänä aamuna julkaistu virkamiesraportti osoittaa Suomen kuntien ja kaupunkien taloustilanteen heikentyneen, ja väestörakenteen muutos nostaa haastetta turvata palvelut koko Suomessa. Perustellusti voi sanoa, että ihmisten peruspalvelut, siis päiväkodit, koulut, terveyskeskukset, vanhainkodit, ovat vaakalaudalla, jos emme onnistu vakauttamaan kuntataloutta. Jokaisella suomalaisella kautta maan on oikeus tasa-arvoisiin peruspalveluihin. Ministeri Paatero, aiotteko vastuuministerinä tuoda pöytään ratkaisuja ihmisten arjen palveluista huolehtimiseksi ja kuntatalouden vakauden ja ennustettavuuden lisäämiseksi?

17.00 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on jo aloittanut kuntatalouden parantamisen lupaamalla ja päättämällä jo 1,1 miljardin euron lisäyksistä kunnille, joista osa tuli jo viime vuonna ja suurin osa sitten tänä vuonna niin, että muun muassa indeksijäädätykset on nyt normaalisti laitettu pottiin. Sa-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

malla olemme luvanneet ja sopineet, että jos tulee uusia ja laajentuvia tehtäviä, ne korvataan sataprosenttisesti. [Ben Zyskowitz: Näkis vaan!]

Mutta nämä kolme isoa haastetta, jotka olen tässä sanonut ja jotka me kaikki kohtaamme kuntapäätäjänä — syntyvyyden aleneminen, ikäihmisten määrän lisääntyminen monissa kunnissa ja toisaalta muuttoliike, joka erityisesti näyttää vielä kohdistuvan nuoriin naisiin opiskelu- ja työpaikkojen osalta — muuttavat kuntakenttää niin, että nämä haasteet, joita edustaja esitti, ovat meillä edessä. Olen tänään todennut valtioneuvostolle, että me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] näiden tietojen pohjalta poliittisen keskustelun siitä, miten tähän etsitään yhteisiä ratkaisuja, että päästään eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Kesäaika pysyväksi ajaksi

Kansalaisaloite KAA 12/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Haluan antaa lämpimän tukeni tälle kansalaisaloitteelle. Kiitos sen tekijöille, olette tärkeällä asialla. Ylipääntään eduskuntaan päätyneet kansalaisaloitteet ovat kaikki olleet hyviä ja sellaisia, että on oikeastaan tullut ihmetelleeksi, kuinka niiden kuvaamiin epäkohtiin ei ole aiemmin puututtu. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koulumies, odotatteko hetken. — Pyydän siirtymään keskustelemaan yksityisiä keskusteluja tuonne ulkopuolelle. — Jatkeetaan asian käsittelyä, olkaa hyvä.

Tosiaan kannatan tätä aloitetta. Toivon, että kellon siirtely kesä- ja talviajan välillä loppuu pian. Siitä on ollut ihmisille enemmän haittaa kuin hyötyä. Varsinkin vuorokausirytmime menee siirtelystä sekaisin. Siitä tulee joitain todella vakaviakin terveydellisiä haittoja. Esimerkiksi on huolestuttavaa, että on todettu, että kellon siirtely lisää ihmisen riskiä saada infarkti jopa 15 prosentilla.

Yksi hyvä puoli tästä jo liian pitkäksi venyneestä kellojensiirtoepisodista on kuitenkin ollut eli se, että olemme voineet huomata, että kesäaika on suomalaisille paljon parempi kuin talviaika. Aiemmin sitä ei ole voinut havaita niin konkreettisesti kuin nyt, koska kel-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

lonajat ottaa usein annettuina. Talviaikaa eli entistä normaaliaikaa pidettiin ennen itsensäselvyytenä — vasta nyt olemme nähneet, että paremminkin voisi olla.

Päivän pimeys talviaikana on masentavaa. Kun tulee töistä tai koulusta kotiin, on ihan yhtä pimeää kuin silloin, kun lähti sinne. Jos siirtyisimme pysyvään kesäaikaan, päivään tulisi enemmän valoa. Se piristäisi mieltä ja kannustaisi ulkoilemaan ja liikkumaan, kun valo antaa energiaa. Jos taas siirtyisimme pysyvään talviaikaan, saisimme lisää valoa vain hyvin varhaisiin aamuihin tai aamuyöhön. Mitä hyötyä siitä olisi? Sehän menisi ihan hukkaan useimmilla ihmisillä. Sen sijaan kesäaika toisi valoa niihin vuorokaudenaikoihin, jolloin ihmiset ovat hereillä, ja se kuulostaa paljon järkevämmältä. Jos pitää siis valita 400 tuntia enemmän pimeyttä tai 400 tuntia enemmän valoa, niin kuka hullu valitsisi sen pimeyden? Minä ainakin valitsisin sen valon.

Jotkut puolustavat talviaikaa sillä, että kesäaikaan siirtyminen tarkoittaisi, että Suomi siirtyisi Moskovan aikaan. Se on tavallaan ihan hyvä pointti, mutta talviajassa me kuulsimme Itä-Euroopan aikaan, emme lännen aikaan. Ja itse asiassa talviajan määräsi Suomeen alun perin Venäjän tsaari 1800-luvulla.

Tiedän, että talviajalla on omat kannattajansa, ja osittain se johtuu ehkä siitä, että se oli aikaisemmin Suomen normaaliaika. Talviaika voi olla joidenkin mielestä paluu tuttuun ja turvalliseen. Sellainen ajattelu on kuitenkin menneisyyden romantisoimista, sellainen epärealistinen haavekuva, että ennen olisi ollut paremmin. Välillä muutos voi olla ihan hyvä asia, se voi olla muutos parempaan. Ja siirtyminen kesäaikaan olisi tämmöinen hyvä uudistus eli parannus entiseen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Pikku loppukevennys tähän, nimittäin kun tuosta kellojen siirrosta keskusteltiin pari vuotta sitten enemmän, niin kirjoitin blogiin silloin semmoisen niin kuin vitsiksi ajatellun ehdotuksen, että laitetaan riita poikki puolestavälistä, että valitaan uusi aika niin kuin kesäajan ja talviajan puolestavälistä, puoli tuntia kumpaankin suuntaan, ja ajattelin, että tämä oli tosi hauskaa huumoria. Vähänpä tiesin, koska sitten, kun perehdyin asiaan tarkemmin, sain tietää, että aikaisemmin meillä oli vähän tämänkaltainen järjestely. Nimittäin, kun Suomessa alun perin sidottiin kellonaika Greenwichin aikaan, se tapahtui vasta vuonna 1921, ja sitä ennen se poikkesi tästä virallisesta ajasta 20 minuuttia ja runsaat 10 sekuntia.

Mutta jos nyt on kerran valittava tasatunneista, niin kannatan kesäaikaa ja toivon, että myös eduskunnan enemmistö kallistuisi tämän kansalaisaloitteen puolelle. — Kiitos.

17.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Yksi asia on minun mielestäni aivan selvä: itse en ainakaan kannata tätä pysyvää marraskuuta, mutta se on sitten toinen asia. Mutta kellojen kääntelystä meidän tulee joka tapauksessa päästä eroon. Itse asiassa tätä kellojen jokavuotista tai kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaa kääntelyä on kuvattu laillistetuksi rikokseksi hyvää yöunta vastaan. Samaan aikaan, kun toivottavasti luovumme jokakeväisestä ja -syksyisestä kellojen kääntelystä, niin toivottavasti samalla vaihdamme myös aikavyöhykettä. Itse asiassa meidän kannattaisi ottaa käyttöön aika, missä olisimme heräämässä arkeen ensimmäisinä. Nyt siis olemme aikavyöhykkeemme länsilaidalla. Meidän siis kannattaisi siirtyä Keski-Euroopan aikavyöhykkeeseen, silloin olisimme vyöhykkeen itälaidalla. Se olisi terveyden kannalta itse asiassa ihannesijainti: näin aamut ja illat valostuisivat. Se olisi unen kannalta hyvä ja valo karkottaisi kaamosoireitakin. Kesäaika on siis itse asiassa terveyden kannalta kyllä oikeasti kahden tunnin virhesiirto.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Arvoisa puhemies! THL:n tutkimusprofessori ja psykiatri Timo Partonen esitti pysyvää talviaikaa vuosia sitten, ja häneltä silloin itse idean nostin esille myös eduskunnassa kesäaikaesityksen yhteydessä. Tässä siis siirtäisimme aikamme Keski-Euroopan aikavyöhykkeeseen. Aika olisi siis sama kuin Ruotsissa ja muussa läntisessä Euroopassa. Näin itse asiassa eletään jo tällä hetkellä esimerkiksi Pohjois-Norjassa, jossa aamut ovat valoisampia. Tromssassa tehdyn lääketieteellisen tutkimuksen mukaan nämä tutkimukset ovat tukeet tätä muutosta. Kaamosoireet ovat vähentyneet, aikavyöhykkeiden itäreunoilla lapsetkin on todettu virkeämmiksi kouluissa ja niin edelleen. Iltojen venyminen ei ole terveydelle hyväksi. Univaje on kasvanut samassa suhteessa kuin niin sanottujen iltavirkkujenkin määrä. Ymmärrän tämän valoisuuden näkökulmasta, tämän nyt tehdyn esityksen, jota esimerkiksi Suomen Latu on puoltanut siitä näkökulmasta, että illat olisivat valoisampia ja esimerkiksi liikuntaan olisi paremmat mahdollisuudet, mutta terveyden kannalta, jos katsotaan kokonaisuutta ja hyvää yöunta, näin ei kannattaisi toimia. Samoja ongelmia kuin meillä tällä hetkellä Suomessa on, on muuten havaittu myös Espanjassa, joka sekin on niin sanotusti väärässä aikavyöhykkeessä, natsi-Saksan peruja. Oikea aikavyöhyke löytyy itse asiassa katsomalla taivaalle keskipäivällä. Auringon ollessa korkeimmillaan pitäisi kellon näyttää 12:ta. Näin muuten minullekin lapsena opetettiin, vaikka se ei Suomessa siis paikkaansa pidä. Etelä ei ole siellä, missä aurinko meillä kesällä puolipäiviltä on. Kesäajasta johtuen aurinko paistaa meillä etelästä vasta yhden tai puoli kahden aikaan. Kesäajasta luopuminen ja oikean aikavyöhykkeen valitseminen siis oikaisisi tämän ja nimenomaan terveellisempään suuntaan. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen selvityksen mukaan kesäaikaan siirtyminen häiritsee myös yöunta tekemällä siitä katkonaista sekä kevyempää vaikuttaen samalla vireystasoon sekä työtehtävien suorittamiseen. Unitutkijat uskovatkin, että kellojen siirtelyllä hankaloitetaan väestön rytmejä siinä määrin, että kesäaikaan siirtymisestä saatavat hyödyt eivät ole enää sen arvoisia. Kellojen siirtämisestä johtuvat häiriöt havaitaan helpoiten kiireisessä ja vaativassa työssä ja lisäksi ne aiheuttavat fyysisiä sekä psyykkisiä oireita. Tutkimuksissa onkin havaittu, että esimerkiksi sydäninfarktien määrä lisääntyy aina keväisin ja syksyisin kellojen siirtämisen aikaan. Kellojen siirtämisestä aiheutuu myös paljon vaivaa ja sekaannuksia ja lisäksi ne kuormittavat yhteiskuntaa sekä yksilöä. Kesäaikaan siirtyminen on usein ongelma myös eläinten parissa toimiville, erityisesti maatalousalalla. Eläimet eivät yleensä omaksu kesäaikaa, vaikka ympäröivä yhteiskunta muuttaisi elämänrytmiaan. Tuotantoeläimien rytmiä pyritäänkin tiloilla muuttamaan porrastetusti, mutta tästäkin huolimatta ajanmuutos voi olla liian suuri rasitus monille kotieläimille.

Arvoisa puhemies! Suomi siirtyy kesäaikaan siis maaliskuun viimeisenä sunnuntaina, ja syksyisin maamme poistuu kesäajasta lokakuun viimeisenä sunnuntaina. Aikanaan maamme ottaessa kesäajan toisen kerran käyttöön vuonna 1981 sitä perusteltiin energiansäästöllä auringonvalon riittäessä myöhempään ja aikaeron säilyvyydellä tärkeimpiin kumppaneihimme. Nykyisinhän työelämä toimii jo 24/7-periaatteella, ja niin sanotulla virastotyöajalla ei ole enää suurta merkitystä digitalisoituneessa globaalissa tietoyhteiskunnassa. Muutama vuosi sitten aikaeromme Venäjäänkin kasvoi kahteen tuntiin, kun naapurimaamme otti kesäajan käyttöön pysyvästi.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan minusta tärkeintä olisi se, että nyt pääsisimme tästä kellojen kääntelystä eroon. Siitä Euroopan unionin pitäisi pystyä tuo päätös tekemään. Itse olen sitä mieltä, että tätä asiaa pitää lähestyä ennen muuta terveyden näkökulmasta, ja tässä edellä on siihen aika painavia perusteita.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

17.14 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen vastuuhenkilöille. Aloite keräsi tuekseen lähes 54 000 kannatusilmoitusta.

Valtaosa suomalaisista eli noin 87 prosenttia kannattaa kellojen siirtelyn lopettamista. Kellonaikojen siirtely koetaan turhaksi ja ylimääräistä vaivaa aiheuttavaksi. Osalle ihmisistä tunninkin muutos aiheuttaa uniongelmia, ja maataloudessa ja karjataloudessa tulevat omat ongelmansa, kuten edustaja Heinonen tässä juuri totesi.

Viime vaalikaudella eduskunta käsitteli kansalaisaloitetta, jossa toivottiin kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettamista. Koska yksittäinen Euroopan unionin jäsenvaltio ei voi päättää asiasta itsenäisesti, aloite hylättiin. Liikenne- ja viestintävaliokunta kuitenkin korosti, että valtioneuvoston tulee ryhtyä vaikuttamaan voimakkaasti ja aktiivisesti EU-tasolla siten, että kellojen kesäaikaan siirtämisestä luovutaan yhtenäisesti koko Euroopan unionin alueella. EU:ssa uudistuksen voimaansaattaminen on lykätty vuoteen 2021. Asiassa ei ole saavutettu EU-jäsenmaiden kesken yhteisymmärrystä. Kellojen siirtely jatkuu.

Nyt käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa näkökulma on toiseen suuntaan kuin viime vaalikaudella. Ensinnäkin korostan vielä: kannatan kellonaikojen siirtelyn lopettamista. Tämän käsittelyssä olevan aloitteen mukaisesti olisin tyytyväisempi, jos siirtyisimme pysyvään kesäaikaan, se toisi lisää valoa iltoihin. Suomen Ladun mukaan Etelä-Suomessa arki-iltoihin tulisi vuodessa noin 80 tuntia lisää valoisaa aikaa verrattuna nykyiseen järjestelmään, jossa kelloja siirrellään.

Suomi ei tässä todellakaan voi yksin päätöksiä tehdä. Tämä on EU:n asia, ja muutokset on tehtävä yhtenäisesti koko EU:n alueella. Toivon, että asia saadaan ratkaistua. — Kiitos.

17.17 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Alkuun esitän kiitokset kansalaisaloitteen tekijöille keskustelun herättämisestä asian tiimoilta.

Viime kaudella tätä asiaa käsiteltiin niin ikään kansalaisaloitteen ja muutamankin toimenpidealoitteen pohjalta. Liikenne- ja viestintävaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, kuten kansalaisaloitteessa ja kansalaiskeskusteluissakin, on tuotu ansiokkaasti esiin kesä- ja talviaikaan pysyvästi siirtymisen etuja ja haittoja. Asia ei ole yksiselitteinen. Kansalaisaloitteen perustelut kesäaikaan jäämiselle: lisää valoisan ajan määrää päivässä, mikä mahdollistaa enemmän liikunta-aikaa ja vaikuttaa liikenneturvallisuuteen. Tämä on fakta. Kuitenkin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tohtoreiden ja professoreiden esittämät terveysperusteet, muun muassa vaikutukset uneen ja virkeyteen sekä mahdolliset aivo- ja sydänverenkierron riskit, ovat faktoja nekin.

Tiedämme kuitenkin, ettei kellojen siirtelyn lopettaminen ole Suomen päätäntävallassa oleva asia. Varsinainen kellojen siirtämisen lopettamisesta päättäminen on viime kädessä EU:ssa. Meidän roolimme on tehdä esitys siitä, mihin aikaan haluamme kuulua. Eduskunnan ja hallituksen tulee kuitenkin vaikuttaa ja edistää EU:ssa tämän asian ratkaisua mielellään mahdollisimman pikaisesti.

Sinänsä oma mielipiteeni talvi- ja kesäaikaan pysyvästi siirtymisestä ei ole vielä kummallakaan puolella. Yhtä oikeaa ratkaisua tuskin on, mistä kertoo myös liikenne- ja viestintäministeriön viime vuonna toteuttama kysely kansalaisille. Siinä vajaasta 700 000 suomalaisesta vastaajasta 52 prosenttia puolsi talviaikaa ja 48 prosenttia kesäaikaa.

Eduskuntakäsittelyssä meidän pitää saavuttaa yhteisymmärrys siitä, miten toimitaan, mitkä faktat ovat merkittävimpiä ja minkä pohjalta päätös tehdään. Eduskunta arvottaa sen, mitkä seikat painavat vaakakupissa eniten. Tärkeintä kuitenkin on, että tästä järjettömästä kellojen siirtelemisestä päästään eroon.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

17.19 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Suomessa on puhuttu jo kauan siitä, onko kellojen edestakaisessa venkslaamisessa joka ikinen syksy ja kevät mitään järkeä. Sitä on tehty yhtäjaksoisesti vuodesta 1981 lähtien, kokeilumielessä jo aikaisemminkin. Vuodesta 2002 kesä- ja talviaikaan siirtymisestä on säädellyt EU-direktiivi. Kansallisesti Suomi ei siis ole voinut päättää kellojen siirtelystä luopumisesta, vaan asia olisi päätettävä EU:ssa.

Euroopan parlamenttihan äänesti Suomen aloitteesta kellonsiirtojen lopettamisesta 26. maaliskuuta 2019 ja hyväksyi äänin 410—192 esityksen, jonka piti siis tarkoittaa sitä, että tämä venkslailu Euroopan unionin alueella päättyy. Asiassa ei kuitenkaan edelleenkään ole yhtenäisyyttä, mikä on perin harmillista. Suurin osa suomalaisista on siis kyllästynyt kellojen siirtelyyn. Olisiko siirryttävä talvi- eli normaaliaikaan vai kesäaikaan, jakaa mielipiteitä huomattavasti enemmän. Suomessa kesä- ja talviaikaa on kannatettu melko tasaisesti.

Puhemies! Muutama huomio. Monet pitävät tärkeänä, että aikaero Skandinaviaan tai Keski-Eurooppaan ei kasva nykyisestä yhdestä tunnista. Tällöin kesäaikaan siirtyminen puoltaisi mahdollisesti näitä näkemyksiä. Suomen tosiaan kannattaakin katsoa sitä, mitä naapurivaltioissamme mahdollisesti tapahtuu. Tanska saattaa olla päätyvässä kesäaikaan, koska se haluaa pysyä samassa aikavyöhykkeessä naapurivaltio Saksan kanssa. Vastaavasti Ruotsi olisi tekemässä kenties samoin, jotta Tanskan suhteen ei syntyisi aikaeroa erityisesti Juutinrauman sillan yli kulkevien työmatkojen takia. Vastaavanlaista pohdintaa pitää myös Suomen tehdä. Mikäli Ruotsi siirtyisi kesäaikaan mutta Suomi päätyisi talviaikaan, kasvaisi Suomen ja Ruotsin välinen aikaero nykyisestä yhdestä tunnista kahteen tuntiin.

Kesäaikaa perustellaan myös sillä, että aikuisille jää työpäivän jälkeen aikaa ja valoa elää ja harrastaa. Tämä on itse asiassa kohta, johon on hiukan pysähdyttävä. Ajattelemme asiaa kenties liikaakin aikuisten näkökulmasta? On myös tosiasia, että kesäaikaan siirtyminen vaikuttaa vuodenkierron aikana aamupimeän lisääntymiseen. Talviajalla on siis pyritty tasoittamaan aamu- ja iltapimeät. Kysymystä pohdittaessa meidän tuleekin ottaa huomioon myös päiväkoteihin ja kouluihin aamupimeällä marssivat lapset, eikä päätöstä harkittaessa voi ajatella pelkkiä aikuisia. Lisääkö se siis aamujen turvattomuutta, niin että lasten päiväkotit- ja koulumatkat käyvät vaarallisemmaksi? Vaikuttaako se lasten vireystilaan, kun ympärillä on kasaantunut pimeys?

Puhemies! Tuskin tämäkään asia on pelkästään mustavalkoinen. Asiaa pohdittaessa onkin huomioitava monet seikat. Emme voi pelkästään keskittyä vaikkapa meihin aikuisiin, vaan keskustelussa tulee nähdä koko Suomi ja eri elämänvaiheessa olevat ihmiset. Sen kokonaisuuden ymmärtämisen kautta kykenemme myös kirkasmielisiin ratkaisuihin.

Puhemies! Todellakin, pääasia olisi, että tämä kellojen venkslailu saataisiin päätökseen.

17.24 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on hieno ja pitkä maa. Maamme sijainti täällä Euroopan arktisella alueella antaa sille monia erityislaatuista piirteitä, ja yksi on tietysti upeat vuodenaajat, valon ja hämärän huomattava vaihtelu vuodenkierron aikana. Jos karrikoidusti puhutaan, niin meillä on kesällä aina valoisa ja talvella aina pimeää. Tietysti, kun Suomi on pitkä maa, tässä on hieman vaihtelua siitä, mitä se on Lapissa yöttömän yön tai talvella kaamoksen osalta sitten suhteessa näihin vaikkapa pääkaupunki-seudun kesän valkoisiin öihin ja tähän talven pitkään marraskuuhun, jota kestää useita kuu-kausia, mutta siitä voidaan joka tapauksessa lähteä, että kun meillä vuodenkierrossa tämä valon ja pimeän ajan vaihtelu on niin suurta, niin ei ole ehkä kaikkein olennaisinta, millä aikavyöhykkeellä Suomi sijaitsee, sen kannalta, kuinka hyvin me täällä voimme, vaan sillä

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

on merkitystä, miten asemioimme itsemme suhteessa muihin maihin, jotta arki sujuu järkevästi tässä eurooppalaisessa ja pohjoismaisessa viitekehyksessä, jossa asumme ja elämme.

Tosiaan on harmillista, että kun Euroopan unionin piirissä on ollut sinänsä hyvä tarkoitus, että tästä jatkuvasta kellojen vaihtamisesta kesä- ja talviajan välillä päästään eroon, niin Euroopan unioni ei ole yhdessä kyennyt tekemään ratkaisuja sen suhteen, mikä aika valitaan. Nyt uhkaa muodostua tilanne, että Suomi jäisi talviaikaan ja Ruotsi jäisi kesäaikaan. Ajatelkaapa Tornion ja Haaparannan kaksoiskaupunkia. Kun käyt kauppa-asioilla siinä rajan toisella puolella ihan muutta mutkitta, niin kuin arjessa pohjoisessa on tapana, vallitsisi kahden tunnin aikaero. No, siinä sen vielä jotenkin ymmärtää, kun siirrytään idästä länteen, että kello on vähemmän, mutta ajatelkaapa vaikka, että kun Näätämöstä käydään Neidenissä Norjan puolella — siirrytään siis Suomesta, joka on lännessä, itään Norjaan — niin siinäkin olisi kahden tunnin aikaero. Kello olisi Norjassa siellä idässäpäin kaksi tuntia vähemmän.

Elikkä aivan arjen asioinnin kannalta, Suomen kauppasuhteiden kannalta ja kansainvälisen liikenteen kannalta aivan a ja o olisi se, että pyrimme vähintäänkin siihen, että aikaero muihin Pohjoismaihin ja Keski-Eurooppaan ei kasva, mutta ajattelisin jopa niin, että jos suinkin voimme saada tiedemiehiltä ja kansanterveyden asiantuntijoilta vihreää valoa sille ajatukselle, että kuroisimme mieluummin jopa tämän aikaeron umpeen niin, että Suomi olisi muiden Pohjoismaiden ja tärkeimpien kauppakumppaniemme Saksan, Alankomaiden, Belgian ja Ranskan kanssa samalla aikavyöhykkeellä, tällä olisi varmasti monenlaisia merkityksiä.

Mutta, arvoisa puhemies, korostan sitä, että haluan myös itse perehtyä ja toivon, että valiokuntakäsittelyssä tietysti tarkasti perehdytään tiedemiesten ja terveydenalan asiantuntijoiden ymmärrykseen siitä, mikä myös suomalaisten kansanterveyden kannalta on hyvä. Näen, että kun vietämme yli 90 prosenttia päivästä, vuorokaudesta, sisätiloissa keinovalossa, niin jos suinkin voimme tehdä Suomessa uudistuksia, jotka lisäävät sitä aikaa, joka kutsuisi meitä ulos liikkumaan raittiiseen ilmaan liikuntaharrastusten pariin valoisassa, niin se olisi hyvä uudistus, ja tämä ilman muuta puoltaa tätä kesäajan lisäämistä.

En yhtään vähättele sitä, minkä edustaja Kivisaari toi omassa puheessaan esiin, että vastaavasti aamut muuttuvat ehkä pimeämmiksi ja aamulla vaikkapa se koulutie tai tarhamatka olisi sitten pidemmän aikaa hämärässä, mutta edelleen korostan sitä, että valon ja pimeän ajan vaihtelu Suomessa on niin valtavaa. Tähän aikaan keväästä pohjoisimmassa osassa maata siis päivä pitenee lähes tunnin viikossa. Se on aivan valtava muutos. Jos ikään kuin emme suomalaiset ihmiset selviäisi siitä, että tarhaan kuljemme vaikkapa hämärässä edellisellä viikolla ja seuraavalla viikolla sitten onkin jo vähän valoisampaa, niin emme hän me pärjäisi täällä ollenkaan.

Elikkä jos se iltapäivän töiden jälkeen oleva hetki on sellaista aikaa, että silloin vaikkapa perhe yhdessä voi mennä valoisaan harrastamaan näin keväällä luistelua tai hiihtoa — anteeksi, en halua pahoittaa täällä etelässä kenenkään mieltä, [Jari Myllykoski: Sukset vain jalkaan!] mutta tuolla pohjoisessa hiihtoa tai luistelua perheen kesken ja täällä etelässä voi sitten muuten käydä ulkoilemassa — niin ilman muuta tämä kesäaikaan vakiintuminen olisi Suomen kannalta hyvä asia. — Näin, arvoisa puhemies, lyhyesti haluan tätä perustella.

17.30 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! ”Kesä- vai talviaika?” on varmasti se asia, mikä puhuttaa tällä hetkellä Suomea kovasti. Mielestäni kuitenkin tärkeintä on, että lopetettaisiin se edestakaisin vehtaaminen ja kellon siirtely edestakaisin aina syksyisin ja ke-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

väisin, koska se kuitenkin tuntuu aika älyttömälle — ja vähän ihmeelliseltä tuntuivat alun perin ne perusteetkin, minkä takia tämä otettiin käyttöön. Se ei ollut oikein hyvin perusteltu juttu. Nykyään siitä tulee kuluja, ja tämä kellojen siirteleminen on tosi hankalaa. Mutta sen vaihtaminen taas siihen, että ei siirrellä kelloja, ei ole mitenkään yksinkertaista: kun EU tulee vastaan, niin se menee hyvin monimutkaiseksi ja byrokraattiseksi.

Tärkeätä kuitenkin olisi, että vihdoinkin jossain vaiheessa tultaisiin siihen tulokseen, että ei siirreltäisi edestakaisin näitä kelloja. Näkisin sen hyvin tärkeäksi asiaksi.

17.31 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kesäaikaa, talviaikaa tai ajatonta aikaa. Jos tämä kyseinen kansalaisaloite olisi tullut kaksi vuotta sitten, niin olisin ollut täällä varmasti yhtä lailla kuin edustaja Autto samoin argumentein puolustamassa sitä, että juuri tämä on se oikea suunta. Mutta kun tätä viime kaudella valiokunnassa käytiin läpi, niin keskeistä, miksi minä muutin kantani, oli ihmisten terveys, ja tulin vakuuttuneeksi siitä, että tässä tilanteessa kauppa ja merenkulku on toisarvoinen asia, kun keskustellaan siitä, mikä on suomalaisten terveys. Sairas ei kauppaa tee, vaikka se olisi kellonaikojen kohdalta mahdollisempaa.

Minä en ole mikään lääkäri, enkä halua edes ruveta ajattelemaan, että kun meillä tällä hetkellä mielenterveysongelmat on yksi suurimpia diagnooseja, joka aiheuttaa työkyvyttömyyttä, tällä kesäaikaan ja talviaikaan siirtelyllä olisi siinä jotakin merkitystä, mutta ne tutkimustulokset, mitä oli meilläkin valiokunnassa viime kaudella käsitellyssä, osoittivat kuitenkin — tätä sairastavuutta esimerkiksi edustaja Heinosen hyvin perusteellisessa puheenvuorossa tuotiin esille — kuinka näitten sydäntautien riski lisääntyy kellojen siirtelyllä, siinä vaiheessa. Onkin hyvä, että nytkin, kun valiokunta tätä asiaa käsittelee, muodostetaan mielipide sen perusteella. Mutta tässä vaiheessa, sen viime kauden osalta, olen kääntynyt kyllä niin sanotun normaalin ajan kannalle, ja ihan yksinkertaisesta syystä, että niitä negatiivisia vaikutuksia, joita kesäajassa olisi, on kuitenkin se valveilla pitäminen. Meillä on erittäin paljon niitä nuoria, joilla on univaikeuksia, ja se tuo raskautta heidän koulunkäyntiinsä. Siinä suhteessa minä uskon, että näillä asioilla on kyllä joku korrelaatio. Siitä pahoinvoinnista, mitä jo opiskelijoilla on, varmasti osa on sitä, että meillä pitäisi olla normaaliaika, mikä näitten tutkimusten perusteella, mitä THL:kin on tehnyt, on selvä asia.

Siksi on hyvä, että meillä on tällainen elementti kuin kansalaisaloite, ja tämäkin aloite pitää käsitellä sitä kunnioittavasti, ja siltä osin kansan mielipidettä pitää kuulla, eikä ennakolta pidä tuomita mitään omien mielipiteittensä vuoksi. Mutta viime kausi sen minulle kertoi, että olen tässä kohtaa enemmän ihmisten terveyden kuin kaupan ja merenkulun kannalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan yksi puheenvuoro, ja sitten ministeri sen jälkeen.

17.34 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Aktiiviset kansalaiset ovat tämän kansalaisaloitteen myötä nostaneet jo paljon, vuosia puhuttaneen aiheen jälleen esille. Todistettavasti tästä kellonaikojen siirtelystä on terveydellisiä haittoja, ja sen vuoksi siirtelystä luopuminen on kannatettavaa, ja näin Suomikin on linjannut tätä aiemmin käsitellessään. Kansalaisiltakin on vahva tuki siirtymiseen: yhdeksän kymmenestä kannattaa kellojen siirtelystä luopumista. Viime kaudella, kun käsitelimme liikenne- ja viestintävaliokunnassa tätä siirtelystä luopumista, liikenne- ja viestintäministeriön osalta järjestettiin kyse-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

ly, ja niukasti talviaika sai kansalaisilta enemmän myöskin mielipiteinä kannatusta, ja kuten tässä edellä olevassa puheenvuorossa esille tuotiin, myös asiantuntijat vahvasti tuota puolsivat. No, se on viime kauden käsittelyä, ja sitä voidaan varmasti hyödyntää myöskin tämän aloitteen kohdalla liikenne- ja viestintävaliokunnassa.

Mutta tosiasia on, että tämä asia päätetään ennen kaikkea EU:n tasolla, ja Suomen osalta tarvitaan aktiivista vaikutusta siihen, että EU kykenee tekemään tämän päätöksen, että kellojen siirtelystä luovutaan. Ja nyt, kun Suomi oli puheenjohtajakaudella vetovastuussa, niin Suomi on aktiivisesti ja vahvasti tätä asiaa myöskin pyrkinyt edesauttamaan. Tärkeää on, että kun tehdään näitä kansallisia päätöksiä, tämä tehdään aktiivisesti, erityisesti tämän aikavyöhykkeistä luopumisen osalta tehdään aktiivisesti kansainvälisesti koordinoitusti, ettei esimerkiksi EU:n sisälle synny hyvin ristiriitaisia aikaeroja, joista aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia ja ongelmia muun muassa lentoliikenteen järjestämisen osalta.

Mutta otamme tämän aloitteen valiokuntaan mielenkiinnolla jälleen käsittelyyn, ja päädymme sitten ratkaisuumme.

17.37 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Ajattelin tuoda tähän ansiokkaaseen keskusteluun hiukan taustaa ja tilannekatsausta, miltä asia näyttää hallituksen näkökulmasta ja minkälaisissa toimitissa Suomi on tässä viime vuosina ollut, jotta tälle ymmärrettävästikin nopeasti kannatusta saaneelle kansalaisaloitteelle valiokunnan käsittelyssä saadaan taustaa.

Kesäaikaanhan on siirrytty Suomessa jo ennen Suomen EU-jäsenyyttä, ja sitä on sen koommin säännelty kesäaikadirektiivi. Euroopan komissiohan antoi syyskuussa 2018 ehdotuksen tämän kesäaikadirektiivin kumoamisesta, mutta asia ei ole edennyt sitten jäsenvaltioiden välisissä neuvotteluissa eteenpäin. Komission ehdotuksen käsittelyä on hidastanut muun muassa se, että osalla jäsenmaista ei ole virallista kantaa siihen, kannattavatko ne kesäaikajärjestelyä.

Neuvostossa aloitteen käsittely jatkuu yhä työryhmä- eli virkamiestasolla, ja kuten edustaja Kymäläinen tuossa sanoi, Suomen puheenjohtajuuskaudella tässä on oltu aktiivisia. Siitä huolimatta, että syksyllä ei ollut komissiota, Suomi toi joulukuussa kesäaikakysymyksen neuvoston työryhmään, jossa esiteltiin Suomessa kehitelty aikavyöhykemuutosten vaikutusarviointityökalu, jota voisi hyödyntää keskustelujen tukena. Suomi myös kannusti jäsenmaita vapaaehtoisiiin koordinaatiokeskusteluihin.

Sen lisäksi Suomi on ollut yhteydessä muihin Pohjoismaihin ja Baltian maihin tiedonvaihdon ja koordinaatiokeskusteluiden edistämiseksi juuri siksi, että edustaja Kivisaaren ja edustaja Auton esiin nostamilta ongelmilta voitaisiin välttyä. Maidenvälinen ensimmäinen virkamiestason yhteyskokous järjestettiin joulukuussa 19. Ministeriö on teettänyt keskustelujen tueksi selvityksen eri skenaarioista aikavyöhykkeiden osalta ja myöskin tämän Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n luoman aikavyöhykemuutosten vaikutusarviointityökalun tähän yhteisen työn pohjalle. Tavoitteenamme on siis se — tämänkin hallituksen tavoitteena — että nämä maat koordinoisivat aikavalintaa koskevia päätöksiään siten, että lopputuloksena olisi yhtenäinen aikavyöhykekartta.

Suomea lukuun ottamatta muilla Pohjoismailla ei vielä ole virallista kantaa kellonajan siirrosta luopumiseen, mutta kuten täällä mainittiin, Tanskassa keskustelua on käyty ehkä pikemminkin niin, että se vastustaa nykyjärjestelystä luopumista. Baltian maista Virossa ja Liettuaassa on virallinen kanta asiaan. Viro, Latvia ja Liettua ovat ilmoittaneet, että ne ovat

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

sitoutuneet koordinoimaan toimensa siten, että maat olisivat aina jatkossa kuitenkin yhteisellä aikavyöhykkeellä.

Teemme siis työtä tämän asian eteen. Helmikuun loppupuolella 2020 järjestetään toinen kokous, jossa keskustellaan lisää näistä yhteisistä järjestelyistä.

17.40 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos herra ministerille tuosta tilannekatsauksesta, missä mennään niin Suomen valtioneuvoston taholta, hallituksen taholta kuin myöskin missä mennään EU:n tasolla.

Omasta mielestäni tämä kansalaisaloite osoittaa sitä kansalaisaktiivisuutta — yli 54 000 allekirjoittajaa löytyy lyhyessä ajassa. Se on osoitus siitä, että tämä jatkuva kellonaikojen siirtely keväällä ja syksyllä keskusteluttaa ihmisiä ja siitä halutaan aidosti luopua.

Olen äärimmäisen kiitollinen siitä, että tässäkin keskustelussa tässä salissa tänään on ollut laaja yksimielisyys siitä, että luovutaan kesä- ja talvi- tai niin sanotusta normaaliajasta ja siirrytään yhteen aikaan, mikä sitten Suomessa on. Siitä, onko normaaliaika elikkä talviaika vai kesäaika parempi, itselläni ei ole laajaa kantaa eikä todellista näkemystä vielä. Itse kuulen mielelläni vielä liikenne- ja viestintävaliokunnassa asiantuntijoita.

Aivan kuten edustaja Myllykoski omassa puheenvuorossaan toi esille, niin viime kaudella, kun tätä asiaa käsiteltiin liikenne- ja viestintävaliokunnassa, siellä asiantuntijat olivat ihmisen terveyden kannalta sitä mieltä, että normaaliaika eli talviaika on se parempi vaihtoehto ihmisille. Omasta mielestäni tulee myöskin katsoa sitä, että Suomen luonto ja eläimet myöskään eivät osaa sitä kelloa siirtää, vaan nekin olisivat sitten niin kuin paremmin tässä normaaliajassa. Ja ihmiset mukautuvat myöskin tähän.

Omasta mielestäni tässä keskustelussa on tuotu hyviä näkökantoja, näkökulmia asiaan ja ollaan yksimielisiä siitä, että kellonaikojen siirtelystä luovutaan ja siirrytään yhteen aikaan. Se, kumpi on parempi aika, varmasti jakaa myöskin kansalaisten mielipiteitä hyvin tasaisesti, niin kuin tilastot osoittavat. Itse toivon ja uskon, että kun tämä kansalaisaloite lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, niin siellä se saa asianomaisen käsittelyn ja kuullaan aidosti ja kuunnellaan aidosti asiantuntijoita ja tehdään siitä sitten päätöksiä.

Itse kyllä olisin lämpimästi toivonut, että EU:ssa päästäisiin yksimielisyyteen siitä, että meillä on tietyt aikavyöhykkeet täällä Euroopassa ja niitä noudatetaan, ja kaikki maat myöskin sitoutuisivat niihin. Ja itse toivon, että me myöskin katsomme tässä matkan varrella hieman sitä, miten muut lähialueen maat mukautuvat ja mitä he siellä päättävät myöskin Pohjoismaissa, aivan kuten edustaja Autto jo omassa puheenvuorossaan totesi. Mutta olen avoin tälle. Itselleni kylläkin normaaliaikakin kelpaa.

17.43 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu aikavyöhykkeistä on itse asiassa yllättävän mielenkiintoista, erityisesti kun katsotaan argumentteja puolesta ja vastaan kesä- ja talviajan suhteen. Hyvin monet kansalaiset ovat sitä mieltä, että kellojen siirtely pitäisi lopettaa, ja hyviä argumentteja löytyy sekä kesäajan että talviajan puolesta. Itse asiassa kun tutustuin näihin vaikutuksiin, niin kaikissa näissä, myös tässä nykyisessä kellojen siirtämisessä, on puolensa, mikä välillä unohtuu keskustelussa.

Tuossa aiemmassa puheenvuorossa puhui edustaja Autto, joka on Rovaniemeltä, ja jos miettii vaikka omaa kotikuntaani Naantalia, niin tämä ei ole ihan nollasummapeliä. Jos mietitään vaikka talviaikaa, joka perustuisi siihen vuoden 81 tilanteeseen, niin käytännössä se kello 12:n keskipäivä toteutuu lähinnä Joensuussa, ei Rovaniemellä eikä Naantalissa. Toisaalta sitten aurinkokellon mukaan taas meidän pitäisi olla toiseen suuntaan kallellaan.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Tästä on hyvin paljon myös kansainvälistä informaatiota ja tietoa saatavilla, ja mitä tulee näihin terveysvaikutuksiin, niin itse pidän niitä ehkä hieman ylikorostuneina, koska meillä ei ole hirvittävästi kokemusta myöskään eri aikavyöhykkeistä. Jos nyt mietitään vaikka Venäjää: otat Trans-Siperia-junan Vladivostokiin — se on vajaa 8 000 kilometriä, ja siinä on seitsemän eri aikavyöhykettä. Myös monessa muussa maassa on aikavyöhykkeitä aika paljon, ja vastaavia tuloksia näistä terveysvaikutuksista ei kuitenkaan esiinny siinä määrin, mitä meidän tutkimuksissa nyt sitten näyttäisi esiintyvän.

Ei ole lainkaan helppo miettiä omaa suhtautumista tähän, ja kuten olemme huomanneet, se jakaa kansalaisten mielipidettä myös aika runsaasti. Ehkä itse suhtaudun tähän kuitenkin symbolisesti: mieluummin ottaisin askeleen kohti länttä kuin itää, ja olisi hyvin tärkeää, että Pohjoismaat ja Baltian maat löytäisivät yhteisen ratkaisun tässä asiassa, on se sitten kumpi tahansa, talvi- tai kesäaika. — Kiitos.

17.46 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det här är en fråga som har engagerat och engagerar många finländare. Redan under förra mandatperioden behandlade riksdagen ett medborgarinitiativ med över 70 000 undertecknare som ville slopa att man två gånger per år vrider klockan fram och tillbaka. Frågan styrs av ett EU-direktiv, och därför kunde inte riksdagen direkt ändra på saken även om en klar majoritet i kommunikationsutskottet under förra perioden ville sluta vrida om klockan. Finland har också aktivt drivit på frågan i EU.

Anledningen till att det här är ett EU-direktiv är att vi inte ska få ett lapptäcke av tidszoner i EU eller att olika länder skulle ändra klockan vid olika tidpunkter, vilket skulle bli besvärligt för exempelvis flygtrafiken. Nu har EU föreslagit att hela EU frångår att vrida om klockan två gånger per år, vilket är bra. Då EU-kommissionen ordnade en öppen konsultation i frågan svarade rekordmånga medborgare, 4,6 miljoner stycken, på enkäten.

Då man upphör att vrida om klockan, vilket föreslås, uppkommer alltså följdfrågan om man ska fortsätta med vintertid eller med sommartid. Finlands befolkning är delad i frågan. Då kommunikationsministeriet förra mandatperioden gjorde en webbenkät besvarades den av 677 000 stycken. Av svaren var 52 procent för att vintertid skulle gälla permanent medan 48 procent ville att sommartid skulle gälla permanent. Här har alltså varje finländare sin egen preferens. Det viktigaste är ändå att sluta vrida klockan fram och tillbaka, vilket en stor majoritet vill.

Av dem som besvarade enkäten var också en klar majoritet av åsikten att tidsskillnaden till Skandinavien eller Centraleuropa inte får bli större än en timme som det är i dag. Kring det råder en rätt stor enighet. Det har det också rätt här i salen, och det är viktigt att ta fasta på. I Nordiska rådet drivs ett arbete som vill att fasta Norden skulle ha samma tidszon, vilket jag tycker att skulle vara en eftersträvansvärd sak eftersom det skulle underlätta för både handeln och företagen samt människor som pendlar mellan våra länder. Därför är det viktigt att vi koordinerar besluten tillsammans med de övriga nordiska länderna men också med Baltikum, vilket kom fram här. Tack också till ministern för den goda översikten över det kommande arbetet.

Ärade talman! Viktigast är ändå att säkerställa att Finland i alla fall inte kommer ytterligare en timme bort från övriga Norden och Centraleuropa, oavsett om vi kan hamna i samma tidszon eller inte. Det skulle nämligen inte bara påverka handeln negativt, inte enbart i Lappland, som vi hörde, utan också på Åland, som har täta kontakter med Sverige och där vi framförallt ser på svensk tv. Finlands tidszon och att Finland är så nära Norden och

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Centraleuropa som möjligt i tidszon är här den viktigaste aspekten, tillsammans med att få ett beslut fattat om att sluta vrida klockan fram och tillbaka.

17.52 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille mielenkiinnosta. Varmasti kansalaisaloitteen tekijät ottavat tämän mielissään vastaan, että ministeri seuraa keskustelua ja myöskin kommentoi.

Keskustelu on ollut laajaa ja melko hyvää, mutta kun puhumme kesä- ja talviajasta, se on osittain myös harhaanjohtavaa. Kannattaa muistaa, että meillä on vain yksi oikea aika ja sitten on yhdellä tunnilla muunneltu aika, siirretty aika, jota myös käytämme. Minulla ei ole vahvaa kantaa siihen, kumpi olisi Suomelle parempi aika, mutta se ei myöskään ole tärkeää tämän asian kannalta, koska tätä asiaa ei voida ratkaista sen perusteella, mitä mieltä kukin tässä salissa on, vaan tämä on paljon laajempi kysymys, ihan prikulleen niin kuin edustaja Löfström edellä kertoi. Moni meistä — varmasti lähes kaikki, niin minäkin — toivoo vilpittömästi, että viisareiden siirtäminen joka tapauksessa jää historiaan riippumatta siitä, kumpi aika Suomeen päätetään ottaa.

Suomi on ollut hyvin aktiivinen kellojen siirtelyn lopettamisessa EU:ssa, ja erityiskiitos pitää antaa kollegalleni Heidi Hautalalle, joka on vuodesta toiseen pitänyt tätä asiaa EU-tasolla esillä. Viime keväänä vihdoinkin europarlamentti myös hyväksyi esityksen, jonka mukaan kellojen siirtely loppuisi ensi vuonna eli vuonna 21. Linjaus syntyi vankoin luvuin, 410 puolesta, 192 vastaan, mutta sitten tuli mutkia matkaan. Seuraavaksi asiasta pitäisi päättää jäsenmaiden vastuuministereistä koostuvassa ministerineuvostossa. Tällä hetkellä tilanne on jumissa, eli valitettavasti emme ole päässeet tässä eteenpäin.

Euroopan tilanne tällä hetkellä on se, että meillä on kolme erilaista aikavyöhykettä: meillä on Länsi-Euroopan aika, johon kuuluvat Irlanti, Portugali ja entinen EU-maa Iso-Britannia; meillä on Keski-Euroopan aika, johon kuuluu 17 eri jäsenmaata; ja sitten vielä Itä-Euroopan aika, johon kuuluvat muun muassa Bulgaria, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Romania, Suomi ja Viro. Tästä sitten pitäisi tehdä päätöstä, mikä aika olisi Suomelle se sopiva aika. Kun ja jos pyrimme siihen, että kelloja todella siirretään viimeisen kerran ensi keväänä, tulisi päätös asiasta tehdä EU:ssa viimeistään tänä keväänä, eli sillä tavalla asia on hyvin ajankohtainen.

Meillä on käyty tänään tätä keskustelua. Tässä on tuotu hyviä perusteluja niin terveyden, ihmisten, päiväkotilasten, karjan, luonnon, naapurisuhteiden kuin monesta muustakin näkökulmasta, mutta suuri osa näistä asioista on sellaisia, joihin me pystymme vaikuttamaan itse, kunhan joku kellonaika olisi valittu. Me voimme päättää, mihin aikaan toimistot avautuvat, me voimme päättää, mihin aikaan koulujen päivät alkavat, mihin aikaan päiväkotilapset omiin toimiinsa menevät, mutta meidän pitäisi pystyä laajemmin hartioin päättämään siitä, mikä on oikea ja hyvä aika Suomelle, kun puhumme yhteistyöstä niin Pohjoismaiden kanssa, Baltian maiden kanssa kuin koko Euroopan kanssa, koska jokainen meistä ymmärtää tämän: miettikää, mikä sekamelska syntyisi, jos Eurooppa olisi kuin tilkkutäkki, jossa jokainen maa on itse valinnut itselleen sopivan ajan. Se saattaisi tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa, kun matkustamme Euroopassa, joka rajalla kellonaika hyppäisi tunnin, tai vähintään tunnin, johonkin suuntaan — aivan absurdi tilanne Euroopan tasolla, kun kuitenkin pyrimme hyvään yhteistyöhön, mahdollisimman sujuvaan kaupankäyntiin, mahdollisimman toimiviin junayhteyksiin, lentoyhteyksiin ja niin edelleen. Minusta Suomi tekisi mahdollittoman viisaasti, jos nyt pyrkisimme saamaan tässä sellaisen ratkaisun, joka olisi yhteinen paitsi Suomelle mutta myös Pohjoismaille, Baltialle ja laajalle osalle

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Eurooppaa, ja väitän, että siitä pitkällä tähtäimellä hyötyisimme kaikki riippumatta siitä, olisiko se nyt sitten valon suhteen parempi tai vähän heikompi lyhyellä tähtäimellä, mutta kun ajatellaan vuosia eteenpäin, niin aivan varmasti niin ihmiset, niin päiväkotilapset, niin karja kuin luontokin sopeutuisivat siihen yhteen aikaan, kunhan vain tämä venkslaus loppuisi ja kunhan parantaisimme ja tehostaisimme yhteistyötä yhdessä Euroopan kanssa.

17.57 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva kansalaisaloite kuuluu niihin asioihin, joihin kaikilla on tietty asiantuntemus. Suomi ei tunnetusti voi tehdä ratkaisuja kellojen siirtämisen lopettamisesta yksin, vaan yhdessä muun EU:n kanssa. Suomen aloite kellojen siirtämisen lopettamisesta koko EU-alueella ei ole edennyt, sillä kaikki eivät ole olleet valmiita luopumaan kellojensiirtelyleikistä. On erittäin tärkeää, että aikaero EU-naapurimaihimme ja Keski-Eurooppaan ei kasva. Tästä syytä on tärkeää, että päätökset ovat EU-tasolla koordinoituja.

Kesäajan hyötyihin kuuluvat pitemmät valoisaat illat. Ne kannustavat liikunnallisiin harrastuksiin, kuten kävelylenkkeihin työ- ja koulupäivien jälkeen. Pysyvällä kesäajalla on tutkimusten mukaan myös jonkinlaista vaikutusta energiankulutukseen, sillä pimeys vastaa normaaliaikaa paremmin valtaosan unirytmien ja säästää siten sähkönkulutuksessa.

17.59 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kaikkien muiden puheenvuoron pitäjien tavoin kannatan lämpimästi ensinnäkin sitä, että Suomi pystyisi luopumaan tästä kellojen siirtelystä. Se on varmasti meidän kaikkien yhteinen tavoite täällä eduskunnassa. Mutta se tosiaan edellyttää sitä, että asiasta päästään sopuun myös EU-tasolla.

Haluan myös kiittää kaikkia tämän kansalaisaloitteen allekirjoittajia. Edellinen eduskunta tosiaan käsitteli sitä kansalaisaloitetta, jossa esitettiin, että Suomi luopuisi kellojen siirtelystä. Nythän asia on tosiaan edennyt jonkin verran EU:ssa, mutta pieniä mutkia on tullut matkaan. Uskon kuitenkin, että sielläkin sopuun päästään.

Tärkeintä siis olisi, että kaksi kertaa vuodessa tapahtuvasta kellojen kääntämisestä päästäisiin lopultakin neljän vuosikymmenen jälkeen eroon. Täällä on tänäänkin todettu moineen otteeseen, että muun muassa terveyshaitat ja sydänkohtausten riskin lisääntyminen olisivat jo itsessään riittävä peruste kellojen siirtelystä luopumiselle.

Arvoisa puhemies! Sitä vastoin on nähtävästi jonkin verran näkemyseroja siitä, mikä olisi käytännön kannalta paras aikavyöhyke Suomessa. Henkilökohtaisesti kyllä kannatan kesäaikaa. Perusteluni on osin sama kuin Suomen Ladulla, joka pitää loppusyksyn ja talven iltojen valoisan ajan pitenemistä tärkeänä muun muassa ulkoliikunnan lisääntyneiden mahdollisuuksien kannalta. Etelä-Suomessa saataisiin jopa 90 tuntia vuodessa lisää valoisaa aikaa liikuntamahdollisuuksiin käytettäväksi, ja se olisi merkittävää muun muassa kansanterveyden kannalta.

Mielestäni on myös huomioitava, että nykyaikaisen yhteiskunnan rytmi on jossain määrin erilainen kuin se oli menneinä vuosikymmeninä. Kun esimerkiksi otetaan huomioon se, että valveillaoloaika alkaa tyypillisesti aamukuudelta tai aamuseitsemältä ja päättyy useimmiten kenties iltakymmeneltä tai -yhdeksältä, niin itse asiassa kello 14 taitaa olla huomattavasti lähempänä päivän tosiasiallista puoltaväliä kuin kello 12.

Arvoisa puhemies! Melko harva suomalainen on hereillä ennen aamuviittä, mutta useimmat ovat siis valveilla vielä iltayhdeksältä. Esimerkiksi huhtikuun puolivälin tienoilta aurinko nousee hieman paikkakunnasta riippuen kuuden maissa aamulla ja laskee noin puoli yhdeksältä illalla. Jos olisimme pysyvässä talviajassa, ei auringonnousu jo viideltä

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

mielestäni läheskään korvaisi sitä, että illalla tulisi pimeää jo reilusti ennen kahdeksaa. Syyskuun lopussa ja lokakuun alussa iltojen pitenemisen vaikutus olisi vieläkin konkreettisempi.

Arvoisa puhemies! Muun muassa näillä perusteilla toivon tälle kansalaisaloitteelle hyvää menestystä. Mutta luonnollisesti se edellyttää ennen kaikkea sitä, että EU:ssa päästään lopulliseen sopuun kellojen siirtelyn lakkauttamisesta. Ja se on mitä ilmeisemmin koko eduskunnan yhteinen tavoite.

18.02 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Haluan vielä lyhyesti todeta, että ensinnäkin edellä tuossa edustaja Savio puhui erittäin hyvin ja hänen argumentaationsa voi täysin allekirjoittaa. Otin puheenvuoron edustaja Myllykosken puheenvuoron jälkeen, jossa hän jossain määrin peräänkuulutti sitä, että aikavyöhykettä valittaessa valon ja pimeän ajan terveyshyötyjä tulisi painottaa enemmän kuin esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön näkökulmaa, mutta mielestäni edellä edustaja Savio ja toisaalta tämän kansalaisaloitteen tekijät ovat todistaneet, että sillä, että siirytään pysyvästi kesäaikaan, on todella enemmän terveyshyötyjä. Kaikkein suurimmat terveyshyödyt varmaan saadaan sillä, että luovutaan tästä kellojen siirtelystä keväällä kesäaikaan ja syksyllä taas niin sanottuun normaali aikaan. Sehän se rasittaa tietysti sitä ihmisen unirytmää, kun se muutos tapahtuu niin nopeasti.

Tosiaan, arvoisa puhemies, sitä haluan korostaa, että Suomen pohjoisen sijainnin vuoksi meillä vuodenvaihtelussa tapahtuva luonnollinen valoisan ja pimeän ajan vaihtelu on niin suurta, että meillä paljon olennaisempia olisivat esimerkiksi edustaja Järvisen kuvaamat ratkaisut, että mietimme esimerkiksi aamun valoisan hetken kannalta koulujen alkamisajat niin, että kouluun voidaan tulla sillä tavoin, että jo siihen aikaan olisi mahdollisimman valoisa. Tässä mielessä se, että Suomi olisi vaikkapa Keski-Euroopan kanssa samassa aikavyöhykkeessä, tarkoittaisi vain sitä, että meillä esimerkiksi koulut alkaisivat lähempänä kahdeksaa ja taas sitten siellä lännempänä, esimerkiksi Ruotsissa tai Saksassa, koulut alkaisivat lähempänä yhdeksää, jolloin koulutie päästään lähes ympäri vuoden kulkemaan kuitenkin valoisaampana aikana, joten tässä mielessä en ihan ymmärtänyt sitä Myllykosken esittämää kritiikkiä siitä, että sillä, että hakeutuisimme aktiivisesti Keski-Euroopan kanssa samaan aikavyöhykkeeseen, olisi jotain negatiivisia terveysvaikutuksia suomalaisille, vaan päinvastoin uskon, että kun olemme myös työelämässä tilanteessa, jossa suomalaiset toimivat yksityisellä sektorilla hyvin pitkälle vaikkapa globaaleissa yrityksissä, niin kun sovitaan palaverista saksalaisten tai ruotsalaisten kanssa, että se alkaa kello 14, niin se alkaa kello 14 eikä tarvitse pohtia, mitä aikavyöhykettä kulloinkin tarkoitetaan. Se on mielekäs uudistus mielestäni.

18.05 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Pääasia on, että saisimme ratkaistua sen, että ei tarvitsisi enää käänellä kelloja kaksi kertaa vuodessa. Se olisi tärkein ratkaisu tässä. Itse olen ainakin tällä hetkellä kesäaikaan siirtymisen taikka siinä pysymisen kannalla. Mutta nyt kun on hyvä tilaisuus: Millä tavalla suhtautuu arvoisa herra ministeri tähän asiaan esimerkiksi kansainvälisen liikenteen kannalta? Olisiko parempi lähentyä Länsi-Euroopan aikaa kuin pysyä vähän enemmän täällä ikään kuin itäpuolen ajassa?

18.06 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä hetken: Tuossa edustaja Järvinen otti aiheellisesti esiin, että voimme myös itse vaikuttaa aikaan. Eivät kaikki virastojen ja koulujen ynnä muiden aukioloajat ja muut ole kiveen hakattuja. Sen vuoksi palaan

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

tähän aiempaan esimerkkiin, kun puhuin Trans-Siperia-junasta, joka ylittää seitsemän aikavyöhykettä. Tämäkin juna kulkee Moskovan ajassa riippumatta siitä, kuinka monta aikavyöhykettä ylitetään. Maailmalla on paljon erilaista kokemusta aikavyöhykkeisiin liittyen ja nimenomaan muun elämän kellonaikojen vaikutukseen. Jos käy niin, että Pohjoismaat löytävät toisensa mutta Baltian maat eivät, niin tässäkin varmasti voidaan tehdä sellaista yhteistyötä, joka olisi kaupallisesti perusteltua, että näitä kellonaikoja voitaisiin siten muilla keinoin yhteensovittaa. — Kiitos.

18.07 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Niemi, kysymyksestä. Kuten tuossa aikaisemmin sanoin, tilanne nyt tällä hetkellä EU:ssa on jumissa. Suomi on pitänyt elossa tätä keskustelua ja käy virkamiestasolla Pohjoismaiden ja Baltian kanssa koordinaationeuvotteluita. Ensimmäinen kokous oli tosiaankin viime vuoden joulukuussa, ja nyt sitten tässä kuussa on tarkoitus tavata uudemman kerran.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan ja mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan pöytäkirjaan liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ministeri Haavisto — ei ole paikalla. — Edustaja Autto.

Keskustelu

18.08 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä kansanvälisessä sopimuksessa koskien merenkulkua oli lähetekeskusteluun ajateltu ministeri Haaviston esittelypuheenvuoroa. En tiedä, onko ministeri nyt sitten saapuvilla tänne sekä esittelemään tätä hallituksen esitystä että muuten käymään keskustelua eduskunnan kanssa.

Sinänsä varmasti tämä sopimusasia ja hallituksen esitys siitä eduskunnalle on aivan perusteltu esitys. Olisin lähinnä kysynyt ministeriltä muutamia ajankohtaisia näkökulmia Suomen arktiseen politiikkaan liittyen. Arktisilla merialueilla toimiminen on myös keskeinen osa tietysti näitä kansainvälisiä merenkulun sopimuksia, joista tässäkin on kyse.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Iranin islamilaisen tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 90/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 1/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.09 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos hallintovaliokunnalle mietinnöstä. Näen niin, että kauppa Iranin kanssa olisi Suomelle merkittävä mahdollisuus, ja on tietysti valitettavaa, että kansainvälispoliittinen tilanne Lähi-idässä on sen kaltainen, että Iran ei ehkä sillä tavoin, kuin vielä muutama vuosi sitten uskottiin, olekaan päässyt sitten käymään kauppaa lännen kanssa. Haluan vain tähän todeta sen, että esimerkiksi puutavara-vientiin, joka tällä hetkellä kieltämättä kärsii siitä, että Keski-Euroopassa on ollut varsin mittavia metsätuhoja ja sieltä tulee jossain määrin ylitarjontaa markkinoille, tarvitsisimme nyt uusia vientimarkkinoita. Tässä mielessä tietysti asian itsensä vuoksi toivomme rauhaa Lähi-itään ja positiivista kehitystä tuolle alueelle, mutta myöskin suomalaisen metsäteollisuuden viennin kannalta näitten alueitten jälleenrakentamisessa on iso mahdollisuus, ja on tärkeää, että kun kansainvälispoliittinen tilanne kaupan kehittymisen sallii, niin meillä on sopimukset ja viranomaisten välinen yhteistyö siinä kunnossa, että Suomi pääsee sitten viennin kautta sekä toisaalta omaa elinkeinoaan kehittämään mutta näitä alueita sitten autamaan jaloilleen.

18.11 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos edelliselle puhujalle asianne esittelystä. Tämä on hyvin mielenkiintoinen asia ja myös mahdollisuus tulevaisuudessa, mutta kuten tiedämme, myös aika delikaatti asia, ja toivon, että tässä edetään hyvin harkitusti eteenpäin. Nimittäin länsiliittoutuneiden ja etenkin Yhdysvaltojen asettamat pakotteet ja muut rajoitteet saattavat vaikuttaa sitten myös kolmansiin osapuoliin ja etenkin sillä tavalla, että jos lähdemme tekemään kauppaa, niin siinä myös sekä yksittäiset henkilöt että yritykset voivat joutua tilanteeseen, jossa he tavallaan tahtomattaankin joutuvat erilaisten kauppapakotteiden kohteeksi. Mielestäni tässä olisi hyvin tärkeää edetä yhteistyössä myös, ja erityisesti, niiden maiden kanssa, keiden kanssa Iranilla on kansainvälisiä ongelmia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 90/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

6. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2019

Kertomus K 20/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan aikaa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.13 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen tarkastusvirastolle hyvin tehdystä kertomuksesta. Tämä raportti on laadukas, hyvin jäsenelty ja perusteellinen. Kuten kertomuksen ensimmäisellä sivulla todetaan, tarkastusvirasto ei havainnut huomauttamista finanssipoliittisen lainsäädännön noudattamisessa. Julkisen talouden suunnitelma vastaa olennaisilta osin lainsäädännön vaatimuksia.

Toisaalta, kuten viraston tehtäviin kuuluukin, kertomuksesta voi lukea sekä mahdollisuuksia että uhkia ja riskejä. Riskianalyysin tekeminen on todella tärkeää ennakoitavuutta. Tarkastusviraston mukaan hallitusohjelma tuo selkeästi esille muutkin kuin julkisen talouden tilaa koskevat tavoitteet, ja toteaa hyvinvoinnin lisäämisen talouspolitiikan tavoitteeksi. Mielestäni nämä asiat tulisi osata kytkeä paremmin toisiinsa, ja siksi hyvinvointitalouden käsite on tärkeä ottaa perinteisen talousajattelun rinnalle. Hallitusohjelmassa asia on huomioitu, mutta vielä enemmän pitäisi osata laskea hyvinvointi-investointien kohdalla vaihtoehtokustannuksia ja kustannusvaikuttavuusanalyseja.

Kertomuksessa todetaan, että julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys on huomioitu tavoittelemalla työllisyyden ja julkisen palvelutuotannon tuottavuuden parantumista. Toteutuessaan nämä tavoitteet vahvistavat julkisen talouden kestävyttä. Tarkastusvirasto pitää myös hallitusohjelmaa hyvänä lähtökohdana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelulle. Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon menotaso kokonaisuudessaan vastaa tällä hetkellä Euroopan unionin keskitasoa, mutta väestön ikääntyminen aiheuttaa menojen nousupainetta.

Tarkastusvirasto pitää työllisyystavoitteen toteutumista mahdollisena, jos edetään määrätietoisesti. Tärkeä havainto mielestäni oli se, että työllisyyspotentiaalissa on tällä hetkellä suuria eroja eri väestöryhmissä, ja siksi virasto suosittelee kohdennettuja uudistuksia. Esimerkiksi muihin Pohjoismaihin vertailussa suuri työllisyyspotentiaali on korkeimmissa ikäryhmissä. Nyt olisikin korkea aika lisätä arvostusta ikääntyviä työntekijöitä kohtaan, ja parantaa eri tasolla olevien johtajien ikäjohtamisen taitoja.

Valitettavan paljon kuulee edelleen puhuttavan siitä, ettei ikääntyneitä työntekijöitä arvosteta, ja se saa ihmisiä miettimään mahdollisimman aikaisin eläkkeelle jäämiseen. Tarkastusvirasto ehdottaa myös, että nyt voisi olla tarpeen tarkastella kokonaisuudessaan ikääntyneitä työntekijöitä koskevia kannustin- ja tukijärjestelmiä sekä koulutus- ja työnhakuneuvontaa.

Myös uhkia on kertomuksessa tuotu hyvin esille, ja niin pitääkin. Esimerkiksi julkisen talouden tulojen ja menojen tasapainon saavuttaminen vuonna 2023 on todella vaativa ta-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

voite, ja aikataulu sille on kireä. Raportin arvion mukaan on olemassa riski, että Suomi ei noudata vakaus- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevää osaa vuonna 2020, koska rakenteellinen alijäämä kasvaa sääntöjä suuremmaksi ja menot kasvavat 2020 menosääntöä nopeammin. Tämä mahdollinen poikkeama johtuu tulevaisuusinvestoinneista ja ensi vuoden finanssipolitiikan mitoituksesta. Tarkastusvirasto pitääkin hyvänä, että tulevaisuusinvestointiohjelman loppuosan toteutus on kytketty työllisyystavoitteen tarkasteluun. Hallituksen on otettava vakavasti uhkat ja niihin liittyvät riskit, ja löydettävä keinoja niiden välttämiseksi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa myönteistä palautetta hallitusohjelman uusista linjauksista, esimerkiksi talouspolitiikan tavoitteen asettelu, poikkeusolojen mekanismi kehysäännyksessä ja julkisen talouden tasapainotavoitteen riippuvuussuhdanteista.

Arvoisa puhemies! Tässä oli muutama havainto pikaisen lukemisen jälkeen tästä laajas- ja hyvin tehdystä kertomuksesta. Tarkastusvaliokunnassa tulemme paneutumaan tarkastusviraston havaintoihin ja suosituksiin huolella.

18.17 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! ”Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2019” on hyödyllistä luetavaa. Valtiontalouden tarkastusviraston valvontaan sisältyy finanssipolitiikkaa ohjaavien sääntöjen ja sitovien tavoitteiden asettaminen sekä niiden toteuttamisen arviointi. Valvonta käsittää julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen noudattamisen sekä siihen liittyvän korjausmekanismin valvonnan sekä EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisen valvonnan.

Hallituskauden talouspoliittinen tavoitteenasettelu on laaja. Julkiselle taloudelle asetettu tasapainotavoite ei ehkä hallitusohjelman valmistusvaiheessa vaikuttanut kovin epärealistiselta, mutta jo nyt tiedämme, että hallitusohjelma on epärealistinen. Tähän virasto on reagoinut ja kirjannut sen aivan aiheesta termillä ”haasteellinen”. Huolestuttavaa on myös, että raportin mukaan on olemassa riski siitä, että Suomi ei tule noudattamaan vakaussopimuksen ennaltaehkäisevää osaa vuonna 2020. Julkisyhteisön rakenteellista jäämää sekä menojen kehitystä koskeviin vaatimuksiin on syntymässä säännösten kannalta merkittävä poikkeama, mikä vaikuttaa todennäköiseltä. Julkisen talouden suunnitelman mukaan hallituksen pysyvät menolisäykset ovat hallituskaudella etupainotteisia suhteessa siihen, kuinka verotuloja lisäävät veroperustemuutokset kasvattavat tulosarviota. Veroperustemuutosten joukossa on muun muassa parafiinisen dieselin verotuen poistaminen. Tämä tarkoittaa 154 miljoonan euron laskua yrittäjille ja kuluttajille. Kun vielä huomioidaan ensi kesälle ehdotettu 250 miljoonan euron polttoaineveron korotus lisättynä parafiinisen dieselin veronalennuksen poistamisiin, olemmekin jo 400 miljoonan veronkorotuksissa, mistä maanteiden tavaraliikenteelle kohdistuu 140 miljoonan euron kustannukset.

Julkinen talouden suunnitelmassa rahoitusasematavoitteet eivät toteudu valtiovarainministeriön ennusteen mukaan. Valtiovarainministeriön ennuste rakenteellisen alijäämän osalta on miinus 1,4 prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2023, ja hallituksen asettama tavoite olisi siis 0 prosenttia vuonna 2023 suhteessa bkt:hen. Ja mielestäni siksi tarkastusviraston huomio ja huomautus siitä, että julkisen talouden suunnitelman tulee perustua realistiin ennusteisiin, on tärkeä kirjaus. Raportissa todetaan, että hallituksen toimien vaikutus kuntatalouteen on lähes neutraali. Tämä tulee johtamaan siihen, että erityisesti alle 6 000 asukkaan kuntien tilanne tulee lähivuosina dramaattisesti heikkenemään. Tänään kuulimme, kun ministeri Paatero ilmoitti, että kuntien talouteen tulee lisäystä 1,1 miljar-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

dia, mutta kuten me tiedämme, niin se on enemmänkin kompensatiota eikä suinkaan uutta rahaa köyhille kunnille. Voidaankin kysyä, onko tämän hallituskauden jälkeen 300 kunnan sijasta maassamme 100 kuntaa. Kertomuksen mukaan 60 000 uuden työpaikan syntyminen on mahdollista vain, jos toimenpiteiden valmistelussa ja toteutuksessa edetään määrätietoisesti. Jokainen voi nyt mielessään pohtia, mitä tämä käytännössä tarkoittaa, varsinkin, kun nyt jo on arvioitu, että pahimmassa tapauksessa työttömyys tulee kasvamaan, lisääntymään. Sen sijaan kertomuksen huomio siitä, että suurin työllisyyttä lisäävä lisääntymispotentiaali on korkeimmissa ikäluokissa, on hyvä ja oikea havainto.

Arvoisa herra puhemies! Tarkastusviraston erilliskertomus on yleisluonteeltaan hyvinkin varoittava ja sisältää monta olettamaa — siis mikäli kaikki onnistuu ja kaikki asiat menevät suunnitelmien mukaan, voidaan saavuttaa tavoitteet. Jäljelle jääkin erittäin monta avointa kohtaa ja kysymystä. Nyt näyttää siltä, että hallitus ensin käyttää rahat ja vasta sen jälkeen pohtii, mistä rahat saadaan. Jos talouskasvu ei vastaa hallitusohjelman oletuksia tai hallitus ei saa aikaiseksi työllisyyttä parantavia toimenpiteitä, edessä on hallitusohjelmaan päätyneiden vaalilupauksen syöminen tai vaihtoehtoisesti EU:n budjettisääntöjen rikkominen, mikä jättäisi sitten seuraavalle hallitukselle raskaan savotan. Hallituksen lupaamat kymmenen hyvää jouduttaisiin perumaan ja velkaantumiskehityksen paikkaamiseksi tarvittaisiin lisäksi uusia menoleikkauksia tai veronkorotuksia.

Joka tapauksessa kiitän tätä ansiokasta raporttia ja suosittelenkin hallitukselle, että huolella tutustuu Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomukseen ja ottaa huolet ja huomiot tosissaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi tuloverolain 127 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 34/2019 vp Vilhelm Junnila ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.22 **Vilhelm Junnila ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen lakialoitteen kotitalousvähennykseen liittyvän tuloverolain 127 a §:n muuttamiseksi. Aloitteen tarkoituksena on säätää henkilöautoille suoritettavat määräaika- ja vuosihuollot sekä rengastyöt kotitalousvähennykseen oikeuttaviksi menoiksi. Henkilöauto on välttämätön suurimmalle osalle kaupunkien ulkopuolella asuvista kotitalouksista sekä yleensä rahallisesti suuri ja pitkäaikainen investointi. Auto on liikkuva osa kotitaloutta ja on luontevaa, että autolle valmistajan määrittämät auton ajomäärään ja ikään perustuvat huoltotoimenpiteet ja rengastyöt otetaan kotitalousvähennyksen piiriin. Kotitalousvähennyistä voisi edellä mainittujen huoltojen osalta toteuttaa myös kodin ulkopuolella, koska liikkuvana osana ko-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

titaloutta autolle tehtäviä huoltoja ei ole yleisesti mahdollista tai turvallista tehdä kotioloissa.

Ehdotettu muutos parantaisi liikenneturvallisuutta, mahdollistaisi auton peruskunnossapidon mahdollisimman monelle ja vähentäisi harmaata taloutta sekä liikenteen päästöjä. Vähennystä myönnettäisiin edelleen vain teetetyn työn osuudesta, ei käytetyistä materiaaleista ja muista kustannuksista.

Tällä hetkellä kotitalousvähennystä voi saada tavanomaisesta kotitaloustyöstä, jota teetää kotona tai vapaa-ajan asunnossa. Tuloverolain perusteella tällaista työtä on esimerkiksi siivous, lastenhoito, asunnon remontointi ja tietotekniikkalaitteiden asennus. Kotitalousvähennys oli aloitetta tehtäessä enintään 2 400 euroa vuodessa ja vähennyksen omavastuu 100 euroa. Vuodenvaihteen jälkeen kotitalousvähennys on kuitenkin laskettu 2 250 euroon. Tässä aloitteessa myös siis esitetään, että kotitalousvähennyksen aiempi määrä palautetaan. Tavanomaisuudella tarkoitetaan työtä, jota tehdään yleisesti kodin ja siellä asuvien henkilöiden hyväksi.

Kotitalousvähennyksen tarkoitus on parantaa työllisyyttä kannustamalla kotitalouksia teettämään ulkopuolisilla sellaisia töitä, jotka ne ovat aikaisemmin tehneet itse. Lisäksi vähennyksen tarkoitus on edistää asuntojen omatoimista ylläpitotoimintaa ja torjua harmaata taloutta. Tämän aloitteen tarkoitus on ulottaa kotitalouden henkilöauto ja sen huolto kotitalousvähennyksen piiriin.

Arvoisa puhemies! Kotitalousvähennys on vuoden 2017 tilastojen mukaan hyödyttänyt 425 000:ta suomalaista, joista 215 000 on palkansaajia ja 175 000 eläkeläisiä. Asia siis koskettaa suurta osaa suomalaisia. Keskimääräinen vähennys on ollut reilu tuhat euroa. Noin 85 prosenttia menee erilaisiin remontteihin ja 12 prosenttia kotitaloustyöhön. Kotitalousvähennys ei suinkaan kosketa vain hyvätuloisia, vaikka se vähennetään verotettavasta tulosta. Veronmaksajain Keskusliiton mukaan 72 prosenttia kotitalousvähennyksen saajista sai ansiotuloja alle 55 000 euroa vuodessa. Heidän osuutensa koko vähennyksen euroäärästä on 68 prosenttia. Olisi myös oikeudenmukaista, että kaikkein pienituloisimmat voisivat verojärjestelmän kautta hyödyntää yhteiskunnan tukea, ja siksi on tärkeää ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle myös vastaava järjestelmä tämän tilanteen parantamiseksi.

Rekisteröityjen liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä Suomessa vuonna 2018 oli Tilastokeskuksen mukaan yli 2,7 miljoonaa. Suurelle määrälle kotitalouksia auto on välttämätön kulkuväline, joka mahdollistaa muun muassa työssäkäynnin, lasten kuljettamisen niin kouluun, päiväkotiin kuin harrastuksiin, kauppareissut sekä muut pakolliset siirtymiset, joiden tekeminen julkisella liikenteellä olisi aiheettoman hankalaa tai jopa mahdotonta. Käytännössä henkilöauto mahdollistaa haja-asutusalueiden elinvoiman ja koko Suomen pitämisen asuttuna.

Manner-Suomessa rekisteröityjen liikennekäytössä olevien henkilöautojen keski-ikä vuonna 2018 oli 12,1 vuotta. Autokanta on vanhinta siellä, missä etäisyydet ovat pisimmät. Esimerkiksi Kainuussa on merkittävästi vanhempi autokanta kuin täällä Uudellamaalla. Yleisesti voidaan todeta, että haja-asutusalueilla, joilla auton tarve on suurin, on myös käytössä vanhimmat autot. Keskimääräinen romutusikä henkilöautolla on noin 20 vuotta, jolloin matkamittariin on kertynyt jo 270 000 kilometriä.

Auton säännöllinen huoltaminen on tärkeää iän ja kilometrimäärän kasvaessa. Auton määräaikaishuolto maksaa merkistä ja mallista, auton iästä ja vaaditusta työstä riippuen tämänhetkisten tilastojen mukaan 140 eurosta jopa 900 euroon, josta hinnasta työn osuus muodostaa yleisesti noin puolet. Vertailuna mainittakoon pelkistetty vuosihuolto, jossa

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

vaihdetaan vain öljyt ja suodattimet ja joka maksaa keskimäärin 100—200 euroa mutta merkkihuolloissa tuntuvasti enemmän. Tässä työn osuus on noin 70 prosenttia. Renkaidenvaihdon vuotuinen kokonaishinta on keskimäärin 60 euroa, joka luetaan kokonaan työksi. Muut rengastyöt maksavat sitten enemmän. Määräaikaishuoltoihin kuuluva jakohihnan tai -remmin vaihtaminen voi kustantaa jopa 1 000 euroa. Luvuissa on kuitenkin huomioitava suuri vaihtelu eri automerkkien välillä.

Autohuoltoja kilpailuttavan AutoJerry-sivuston tilastot määräaikaishuoltojen ja pelkän öljynvaihdon välillä kertovat, että vanhemmalla ajoneuvolla ajavat eivät usein koe tarpeelliseksi teettää kattavaa huoltoa vaan teettävät vain pakolliset huoltotoimenpiteet, kuten öljyn ja suodattimien vaihdon. Autonvalmistajien huolto-ohjeiden mukaan säännölliset, laajemmat määräaikaishuollot olisivat kuitenkin tarpeellisia myös vanhemmille autoille, vaikka valmistajan takuu olisikin jo päättynyt. Laajoja huoltoja tehdään selkeästi harvemmin. Tämä heikentää vanhojen autojen ja muun liikenteen turvallisuutta. Henkilöauto on välttämätön suurelle osalle suomalaisista, ja liikenneturvallisuus koskettaa kaikkia tienkäyttäjiä.

Huoltojen viivästyminen tai kokonaan tekemättä jättäminen on myös ilmastokysymys. Säännöllisesti ja hyvin huollettu auto kuluttaa polttoainetta vähemmän, jolloin liikennepäästöt ovat pienemmät. Myös esimerkiksi rikkinäisen tai huonosti toimivan katalysaattorin huollattaminen heti eikä vasta ennen pakollista katsastusta auttaa vähentämään autoilusta koituvia päästöjä. Säännöllisesti huollettu auto pysyy ajokuntoisena pidempään vähentäen tarvetta uuden auton hankinnalle. Auton valmistuksessa käytetyt materiaalit pysyvät hyötykäytössä pidempään edistäen kiertotaloutta sekä ehkäisevät uuden auton valmistuksesta syntyviä päästöjä. Uudet akkuteknologiat ovat ympäristölle erityisen kuormittavia.

Vanhempien autojen, joissa valmistajan myöntämä takuu ei ole enää voimassa, huolto hankitaan yleensä muualta kuin isoista merkkihuoltokorjaamoista. Kotitalousvähennyksen ulottaminen vuosi- ja määräaikaishuoltoihin tulisi vähentämään harmaata taloutta, koska houkutus huollon hankkimiseen veronkiertotarkoituksessa vähenee.

Toivon, että eduskunta huomioi aloitteen asianmukaisesti ja muistaa, kuinka montaa suomalaista asia koskettaa. — Kiitos.

18.31 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Henkilöauto on todella välttämätön osa suomalaisten suurimman osan arkea niin työssäkäynnin, asioinnin kuin ylipäätään elämisen ja olemisen kannalta. Tässä mielessä haluan kiittää edustaja Junnilaa erittäin tärkeästä aloitteesta ja hyvin tehdystä taustatyöstä sekä aloitteen perustelujen osalta että aloitteen esittelemiseksi tässä lähetekeskustelussa.

Arvoisa puhemies! Sen verran kyllä haluaisin tässä antaa hallitukselle ilmaisia vinkkejä, että kotitalousvähennys ylipäätään on hyvä keino lisätä työllisyyttä ja se on hyvä keino parantaa ihmisten arjen sujuvuutta ja elämisen laatua. Tässä mielessä olen hieman kallella kypärin seurannut hallituksen toimia kotitalousvähennyksen heikentämiseksi. Kotitalousvähennystähän pitäisi juuri laajentaa edellä kuvatuista syistä, ja tehdä sitä kautta useammille suomalaisille, niin yrityksille kuin työntekijöille, työtilaisuuksia ja ennen kaikkea vaikkapa autojen paremman huollon ansiosta sujuvoittaa ja tehdä arjesta turvallisempaa. Tähän tulisi mielestäni nyt valtiovarainvaliokunnan verojaoston todella vakavasti paneutua, ja myös hallituksen ottaa vaarin tästä tärkeästä aloitteesta.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

18.32 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Kotitalousvähennys on ollut Suomessa hyvä lisä kotitalouksille, ja sillä oikeastaan oli kolme tarkoitusta, kun se perustettiin: Haluttiin saada työllisyyttä lisää, kun kotitaloudet ulkoistavat kotoa tehtävää työtä ja nimenomaan kotona tehtävää työtä, ja lisäksi sillä pyrittiin vähentämään harmaata taloutta, kun saatiin ammattilaisia tekemään monia sellaisia työtehtäviä, joita ennen tekivät vain ystävät, naapurit tai puolitutut. Se kolmas asia oli se, että kotitalousvähennyksen turvin monia koteja Suomessa on kunnostettu entistä parempaan kuntoon, ja kotitalousvähennys osaltaan on mahdollistanut monen ikäihmisenkin kotona asumista entistä pidempään.

Pidän sitä siis hyvin merkittävänä asiana, ja pidän tärkeänä sitä, että kotitalousvähennyksestä pidetään kiinni, mutta tämä aloite siitä, että kotitalousvähennys laajennettaisiin auton huoltoihin eli periaatteellisesti ulotettaisiin kodin ulkopuolella tehtäviin hankintoihin ja huoltoihin, on niin kertakaikkisen kaukana kotitalousvähennyksen periaatteista, että tätä ei kyllä voi mitenkään kannattaa. Jos auton huollot tulisivat kotitalousvähennyksen piiriin, miksei sitten polkupyörähankinnat, miksei ruokaostokset — ruokaostokset koskevat jokaista kotona asuvaa — eli tämä tavallaan laajentaisi meille aivan villin lännen, mihiin kotitalousvähennystä käytettäisiin.

Täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, kuinka hallitus on leikannut kotitalousvähennystä. On totta, että viime vuonna sitä sai vielä 2 400 euroa, kun tänä vuonna enimmäismäärä on 2 250 euroa. Voin kuitenkin lohduttaa, että yli sen 2 400 euron kotitalousvähennystä käytti vain noin 12 prosenttia kaikista kotitalousvähennyksen tehneistä verovelvollisista.

Tämä hallitus haluaa myös lisätä kotitalousvähennyksen käyttöä. Hallitusohjelmassa on luvattu selvittää energiaremonttien suunnittelukustannusten ottamista kotitalousvähennyksen piiriin, vähennyksen mahdollistamista taloyhtiöiden osakkaille, mikä olisi todella tärkeää, sekä myöskin korkeamman vähennysprosentin soveltamista energiatehokkuuden parantamiseksi tai fossiilisesta lämmitysjärjestelmästä luopumiseksi tehtävien korjaustöiden osalta. Lisäksi on luvattu selvittää edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, josta voisivat hyötyä paremmin myös pienituloisimmat, joita kotitalousvähennys tällaisenaan ei niin hyvin tällä hetkellä tue.

18.35 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Järvisen retoriset kysymykset olivat niin hyviä, että haluan niihin vastata.

Ilman muuta kotitalousvähennys tulisi laajentaa ruokaostoksiin. Jos kiireinen perheenisä tai -äiti haluaa hyödyntää netistä tilattavia elintarvikkeita, niin ilman muuta pitäisi olla mahdollista vähentää omassa verotuksessa se ylimääräinen työn osuus, joka siinä sitten ilman muuta kauppaliikkeen toimesta kotitaloudelta laskutetaan. Tämä jos mikä parantaisi arjen sujuvuutta ja varmasti lisäisi työtä Suomessa.

Mutta taas, kun edustaja Järvinen esittää, että polkupyörän ostaminen pitäisi kuulua kotitalousvähennyksen piiriin, niin polkupyörähän on esine, ja ei tietystikään esine ole tämän kotitalousvähennyksen piiriin kuuluva asia. Mutta vaikkapa polkupyörän vuosittainen huolto, niin sehän voisi olla. Siis kotitalousvähennyksen ideahan on se, että sillä lisätään suomalaista työtä. Ja se kun yhdistetään siihen, että ihmisten arki helpottuu, niin kotitalousvähennystähän pitäisi juurikin Järvisen esittämällä tavalla laajentaa. Kannatan tätä ajattelua.

18.36 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Jos lähdetään siitä, että halutaan kotitalousvähennyksen turvin helpottaa suomalaisten arkea, niin voi pojat, siitä vasta urkenisikin sel-

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

lainen ura, kun kotitalousvähennystä voisi käyttää melkein mihin tahansa asiaan. [Heikki Auton välihuuto] Meidän sosiaaliturvajärjestelmämme, meidän verojärjestelmämme sekoittuisivat aivan täydellisesti.

Sitä varten, että ruoka olisi suomalaisille edullista, meillä on arvonlisäverojärjestelmä, joka suosii ruoan ostamista alennetulla arvonlisäverokannalla. Sitä varten, että pienituloisilla ja eläkeläisillä olisi mahdollisuus tehdä tarpeellisia hankintoja, meillä on kansaneläkeindeksi, jonka te leikkasitte pois, mutta tämä hallitus on palauttanut. Sitä varten pieniä kansaneläkkeitä ja takuueläkettä ja niin edelleen muita etuuksia pyritään parantamaan, jotta ihmiset pärjäisivät. Mutta ei nyt sentään mennä sotkemaan tällaisella kotitalousvähennyksen laajennuksella koko meidän verojärjestelmäämme, joka maassa toimii kuitenkin suhteellisen vakaasti.

Jos haluaisi hallitusohjelman ulkopuolelta jotenkin kotitalousvähennystä entisestään laajentaa, niin soisin sen, että kun tällä hetkellä esimerkiksi kampaajan, parturin, kosmetologin ja muun vastaavan tekemää työtä, vaikka se tehtäisiinkin henkilön kotona, ei hyväksytä kotitalousvähennyksen piiriin, niin voisi pohtia sitä, voisiko sen jatkossa ulottaa. Koska jokainen meistä ymmärtää, että hiukset pitää leikata tietyin väliajoin — tai ainakin ymmärryksen mukaan harva mieskään haluaa tällaisia puoliselkään ulottuvia hiuksia, eli se on jo ihan hygieniakysymys ja henkilökohtaisen hyvinvoinnin kysymys. Näihin asioihin ehkä kotitalousvähennystä voisi laajentaa, mutta pidetään se kotona tapahtuvissa tehtävissä.

18.38 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! En ehkä lähtisi kuitenkaan hiustenleikkuuta vertaamaan auton käyttöön. Jos nyt mietitään vaikka mainittua polkupyörää ja sen huoltoa, niin itsekin pitäisin ihan perusteltuna, että polkupyörän huolto otettaisiin myös kotitalousvähennyksen piiriin. Mutta aika vaikea kuvitella, että edustaja Autto vaikka Rovaniemeltä lähtee kohti Norjan rajaa sillä polkupyörällä, eli me olemme pitkien etäisyyksien maassa, ja moottoriliikennejärjestöjen mukaan yli 80 prosenttia kaikista matkoista tehdään henkilöautolla. On hyvin helppoa täällä Helsingissä miettiä asiaa sen polkupyörän kannalta, mutta henkilöautoa käytetään pääosin yli 5 kilometrin matkoilla, ja sillä pääsee myös parturiin.

Sitten täytyy miettiä myös sitä, että liikenteen verotus on tällä hetkellä kuitenkin moninkertainen siihen palautuneeseen nähden. Tietenkin tällä on fiskaalisia tarkoituksia, mutta en kyllä pidä mitenkään kohtuuttomana, että henkilöauton ja liikenneturvallisuuden parantamista tällä tavalla huomioitaisiin verojärjestelmässä, kun kuitenkin tiedämme, että autoiluun ja liikenteeseen kohdistuu erittäin raskas verotaakka, ja huomioitaisiin muun Suomen, maaseudun tilanne, jossa auto on täysin välttämätön päästäkseen vaikka sinne parturiin tai kauppaan tai muualle.

Ja mitä tulee tuohon harmaaseen talouteen, niin Autoliiton ja kaikkien näiden muiden vastaavien järjestöjen mukaan — koskee myös raskasta liikennettä — harmaa talous koetaan logistiikassa ongelmaksi, ja yhtä lailla se on sitä myös autojen huoltotoimenpiteissä. Tietenkin siinä on kiusaus jättää näitä kokonaan tekemättä, kun ne ovat nykyään myös aika hinnakkaita. Mielestäni meidän täytyy mahdollistaa myös pienituloisimmille mahdollisuus pitää autosta huolta, eikä se ole ainoastaan heidän elämänsä kannalta tärkeä vaan myös meidän kaikkien muiden tienkäyttäjien kannalta. Liikenneturvallisuutta ei mielestäni pitäisi kovin herkästi lähteä estämään vaan pikemminkin parantamaan.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

18.41 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! En aivan ymmärrä sitä, miten kotitalousvähennyksen laajentaminen romuttaisi suomalaisen veropohjan. En esitä tässä, että kaikkia mahdollisia kustannuksia voisi veroista vähentää, vaan jokainen perhe voisi omista lähtökohdistaan tehdä valintaa, mihin haluaa hyödyntää sen mahdollisuuden, joka kotitalousvähennyksen käyttöön on varattu. Edustaja Järvinen haluaisi painottaa vaikkapa kampaamo- palveluita, minä omassa elämäntilanteessani kokisin juuri vaikkapa ostosten tilaamisen erittäin suureksi avuksi suhteellisen ison perheen arjessa. Varmasti moni muukin lapsiperhe kokisi samoin. Sitten taas, kun lapset ovat kasvaneet, ehkäpä voisivat painottua taas edustaja Järvisen kuvaamat palvelut.

Elikkä olen aivan varma, että veropohja vahvistuu nimenomaan sitä kautta, että työn tekeminen Suomessa lisääntyy, työtä kannattaisi kotitalouksien toimesta enemmän teettää. Tämä toisi eri palvelualoille uusia yrittäjiä, ja myöskin sellainen harmaa työ varmasti vähenisi, että kotona vanhemmat lasten hiukset ajelevat. No, se on tietysti aivan sallittua ja oikein, että läheisen ihmisen hiukset sillä tavoin leikataan, mutta jos se kuuluisi edustaja Järvisen esittämällä tavalla kotitalousvähennyksen piiriin, ehkä perheetkin herkemmin sitten parturissa kävisivät. Elikkä tällä olisi pelkästään positiivisia vaikutuksia.

Ajattelen kyllä edustaja Junnilan aloitteesta juuri sillä tavalla, että kotihan on siellä, missä ne kaikkein rakkaimmat ja läheisimmät ihmiset ovat, ja kun ostosten kotiin toimittaminen ei kuulu kotitalousvähennyksen piiriin, niin hyvin usein vaikkapa meidän perhe sitten pakkautuu sinne Volkkariin ja ajelemme kauppaan itse tekemään ostokset — mikä, arvoisa puhemies, sekin on aivan mukavaa perheen yhteistä aikaa, en sitä sano. Mutta kyllä se, että kauppaostokset tai edustaja Junnilan aloitteen tavoin auton huolto kuuluisivat kotitalousvähennyksen piiriin, mielestäni aivan luontevalla tavalla on osa sitä perheen arjen sujuvoittamista, lisäisi suomalaista työtä, vahvistaisi kansantaloutta ja olisi perusteltua.

18.43 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten kotitalousvähennyksen nimikin sanoo, kyseessä on nimenomaan kodeissa tehtävistä palveluksista saatava vähennys, ja sellaisena se on hyvä pitää. Jotten huomenna lue lehdestä, että haluan kotitalousvähennystä parturikäynneistäni, haluan nyt vielä selkeästi sanoa, että en todellakaan halua. Ajattelin vain niitä vanhuksia, joista ei ole enää kotoa pois lähtijöiksi mutta joiden hiukset täytyy leikata. Heille ehkä soisin sen parturipalvelun kotiin ja siitä palvelusta kotitalousvähennyksen. Sitä voisi ainakin harkita.

Mutta iloitsen siitä, että tämä hallitus pohtii sitä, voisiko korkeampaa kotitalousvähennystä saada fossiilisista lämmitysjärjestelmistä luopumiseen, kun muistetaan, että edelleenkin Suomessa on yli 200 000 öljylämmitystaloa, meillä on 700 000 sähkölämmitystaloa, eli meillä on iso tarve muuttaa lämmitysjärjestelmiä ympäristöystävällisemmiksi.

Haluan muistuttaa myös siitä, liittyen tähän kotitalousvähennykseen, että hallitus tällä kaudella avustaa kotona asumista myös monin muin tavoin kuin pelkällä kotitalousvähennyksellä. Pelkkiin energiaremontteihin on tänä vuonna varattu 20 miljoonaa ja vuoteen 22 asti yhteensä 100 miljoonaa euroa. Öljylämmityksen vaihtamiseen on varattu pelkästään ensi vuonna 10 miljoonaa euroa. Lisäksi tulee korjaus- ja hissiavustuksia, ja käyttöön on otettu myöskin uusi avustus ARA-asuntojen korjaamiseen esteettömiksi ja ikääntyville sopiviksi. Eli kaikki nämä yhdessä tukevat kotitalousvähennyksen roolia ja paikkaavat myös sitä vajetta, joka tuli, kun hieman kotitalousvähennystä jouduttiin viime vuodesta leikkaamaan.

Pöytäkirja PTK 6/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lakialoitteen tekijä, edustaja Junnila.

18.45 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän tästä keskustelusta. Ehkä vielä hieman täsmentäisin, kun tuossa mainittiin kotitalous ja liitettiin se keskeisesti siihen kotiin, niin sanotusti rakennukseen liittyväksi. Kotitalous on kuitenkin taloustieteellinen termi, ja se tarkoittaa siellä asuvia ja siellä kuluttavia ihmisiä, ja kyllä auto on aivan keskeinen osa kotitalouden toimintaa [Heli Järvinen: Ei pidä paikkaansa, ei ole kodissa!] erityisesti maaseudulla. Sillä mahdollistetaan se asuminen syrjäseuduilla, ja niin edelleen.

Mitä tulee näihin suoraan kotiin liittyviin asioihin, kuten öljylämmitykseen ja näihin, niin on tietysti hienoa, että tällaisia edistetään, mutta on kyllä tullut aika myös edistää autoilijoiden asioita: vähentää aivan kohtuutonta verotaakkaa ja jatkuvaa lisäverotusta ja suorastaan haittojen keksimistä. Tässä on kuitenkin kysymys paljon laajemmasta asiasta kuin pelkästään verohyödyistä. On kysymys sekä harmaan talouden kitkemisestä että työn lisäämisestä ja liikenneturvallisuudesta, kuten myös ilmastoteosta. Jotenkin on hieman huvittavaa kuunnella sitä, kun tämä liitetään aivan keskeisesti kotiin. Yhtä lailla ilmastointilaitteen asennuksesta voi tehdä kotitalousvähennystä. [Heli Järvinen: Sehän on kodissa!] Väitän kuitenkin, että auto liittyy keskeisesti kotitalouden toimintaan varmasti paljon, paljon enemmän kuin lämpöpumpun toiminta, eli kyllä tässä pitää ajatella myös laajemmin, miten kotitalous toimii. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 14.2.2020 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 18.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola